

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Грінченко Р.В.

(підпис)

«12» травня 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

«Економіка підприємства та організація підприємницької діяльності»

(назва освітньої програми)

на тему:

**«ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ
ФОНДІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ЛАНЖЕРОН БРЕВЕРІ)»**

Виконавець:

Студент центру заочної форми навчання

Петрушенко Олександр Максимович

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Літвінов Олександр Сергійович

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Сутність та значення основних фондів малого підприємства	6
1.2. Ефективність використання основних фондів: фактори та оцінювання ..	16
1.3. Сучасна специфіка оцінювання та обліку основних засобів	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «ЛАНЖЕРОН БРЕВЕРІ»	26
2.1. Загальна характеристика підприємства ТОВ «Ланжерон Бревері»	26
2.2. Аналіз ефективності господарської діяльності ТОВ «Ланжерон Бревері»	30
2.3. Аналіз ефективності використання основних фондів на ТОВ «Ланжерон Бревері»	47
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ТОВ «ЛАНЖЕРОН БРЕВЕРІ»	56
3.1. Підвищення ефективності використання основних фондів за рахунок заміни клямпових з'єднань (CLAMP).....	56
3.2. Підвищення ефективності використання основних фондів за рахунок заклучення довгострокових угод з HoReCa-сегментом	62
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72

ВСТУП

Актуальність роботи. У сучасних умовах функціонування малих підприємств харчової промисловості особливого значення набуває проблема ефективного використання основних фондів, оскільки саме вони формують матеріально-технічну базу виробництва, визначають виробничу потужність, рівень витрат, якість продукції та здатність підприємства стабільно працювати на ринку. Для малого виробничого підприємства стан основних засобів має особливо важливе значення, адже обмежена кількість обладнання, тари, технологічних вузлів і допоміжних елементів безпосередньо впливає на безперервність виробничого процесу та фінансовий результат.

Актуальність теми посилюється тим, що в умовах зростання витрат, нестабільного попиту, обмеженості власних фінансових ресурсів і високої конкуренції підприємства мають не лише підтримувати основні фонди у придатному технічному стані, а й забезпечувати їх результативне використання. Проведений аналіз діяльності ТОВ «Ланжерон Бревері» показав наявність проблем, пов'язаних зі зростанням зносу основних засобів, зниженням їх залишкової вартості, нестабільною фондорентабельністю та недостатньою прибутковістю використання виробничого потенціалу. Саме тому дослідження теоретичних і практичних аспектів підвищення ефективності використання основних фондів є важливим як з наукової, так і з прикладної точки зору.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів та практичних заходів щодо підвищення ефективності використання основних фондів малого підприємства на прикладі ТОВ «Ланжерон Бревері».

Для досягнення поставленої мети у роботі вирішено такі завдання: досліджено сутність і значення основних фондів малого підприємства; розглянуто фактори та методичні підходи до оцінювання ефективності їх використання; охарактеризовано сучасні особливості обліку й оцінки основних

засобів; надано загальну характеристику діяльності ТОВ «Ланжерон Бревері»; проаналізовано основні показники господарської діяльності підприємства; оцінено стан, рух і результативність використання основних фондів; запропоновано заходи щодо підвищення ефективності їх використання та визначено очікуваний економічний ефект.

Об’єкт дослідження – процес використання основних фондів малого виробничого підприємства.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та практичні засади підвищення ефективності використання основних фондів на прикладі ТОВ «Ланжерон Бревері».

Методи дослідження: у роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема метод аналізу і синтезу – для розкриття сутності основних фондів та узагальнення теоретичних підходів; метод порівняння – для дослідження динаміки показників діяльності підприємства; табличний і графічний методи – для систематизації аналітичних даних; коефіцієнтний метод – для оцінки стану, руху та ефективності використання основних фондів; метод економічного аналізу – для оцінки фінансово-господарських результатів діяльності підприємства; розрахунково-аналітичний метод – для визначення економічного ефекту запропонованих заходів.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти України з питань бухгалтерського обліку, оцінки та амортизації основних засобів, національні положення стандарти бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, наукові праці українських і зарубіжних дослідників з питань управління основними фондами, методичні матеріали щодо аналізу ефективності використання основних засобів, відкриті реєстрові та інформаційні джерела щодо діяльності ТОВ «Ланжерон Бревері», а також фінансова й аналітична інформація підприємства за 2022–2025 рр.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що запропоновані у роботі заходи можуть бути використані для підвищення ефективності використання основних фондів ТОВ «Ланжерон Бревері». Зокрема,

обґрунтовано доцільність заміни клампових з'єднань CLAMP у виробничій системі пивоварні та укладання довгострокових угод із закладами HoReCa-сегменту. Реалізація цих заходів дозволить покращити технічний стан основних фондів, зменшити втрати продукції, підвищити фондівіддачу, поліпшити фондорентабельність і створити передумови для переходу підприємства від збиткової до прибуткової діяльності.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та значення основних фондів малого підприємства

У сучасній українській науковій і нормативній традиції поняття «основні фонди» та «основні засоби» близькі за змістом, але не тотожні за сферою використання. Нормативне поле бухгалтерського обліку оперує терміном «основні засоби», тоді як економічний аналіз часто використовує термін «основні фонди» як ширшу категорію засобів праці, що беруть участь у виробництві протягом тривалого часу і переносять свою вартість на продукцію поступово. Наукові праці прямо фіксують це розмежування: «основні фонди» частіше описують економічну природу засобів праці, а «основні засоби» – їх обліково-оціночне втілення в активах підприємства [4; 12; 18].

НП(С)БО 7 визначає основні засоби як матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання у виробництві чи постачанні товарів, наданні послуг, здаванні в оренду іншим особам або для адміністративних і соціально-культурних функцій, якщо очікуваний строк їх корисного використання перевищує один рік або один операційний цикл, якщо він довший за рік. За МСБО 16 підхід концептуально подібний: стандарт також фокусується на матеріальних активах, які використовуються в операційній діяльності більше одного періоду [12; 5].

Для підприємства сутність основних фондів полягає не лише в їхній вартості, а й у тому, що вони формують матеріально-технічну основу господарської діяльності. Саме від структури, технічного стану, активної частини та рівня завантаження основних засобів залежить виробнича потужність, ритмічність роботи, собівартість продукції, можливість зростання обсягу реалізації та стійкість прибутковості. Наукові дослідження щодо методики аналізу основних засобів підкреслюють, що регулярна оцінка складу, структури та результативності їх використання є необхідною умовою

діагностики фінансового стану підприємства і виявлення резервів підвищення ефективності [14; 21].

З облікового погляду важливо, що одиницею обліку є об'єкт основних засобів, а отже, ефективність може аналізуватися як щодо всього фонду підприємства, так і щодо окремих груп, об'єктів або активної частини виробничих засобів. Такий підхід важливий для управління, бо дозволяє розмежувати проблеми загальної капіталоємності та вузькі місця, пов'язані з конкретними машинами, транспортом, будівлями чи інфраструктурою [12; 21].

Особливого значення тема оцінки ефективності набуває для малих і середніх підприємств. Закон про бухгалтерський облік поділяє підприємства на категорії за критеріями активів, чистого доходу та кількості працівників; для малих і мікропідприємств передбачено можливість застосування спрощеної фінансової звітності за НП(С)БО 25 [4; 10]. Це означає, що оцінка ефективності використання основних фондів на МСП має одночасно бути методично коректною і достатньо простою, щоб виконуватися на базі доступних даних без надмірного аналітичного навантаження. Для таких підприємств саме якість методики, а не кількість коефіцієнтів, визначає корисність аналізу [4; 10; 14].

З погляду формування вартості основних засобів суттєво, що первісна вартість складається не лише з ціни придбання. НП(С)БО 7 відносить до неї суми, сплачені постачальникам і підрядникам, реєстраційні збори, мита, непрямі податки, страхування ризиків доставки, витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження та інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням об'єкта до стану, придатного для використання. Отже, оцінка ефективності використання основних фондів починається задовго до першого розрахунку фондівіддачі – вона закладається вже на етапі коректного формування первісної вартості [12; 8].

У сучасному українському праві базовою нормативною категорією для обліку, звітності та оподаткування є не «основні фонди», а «основні засоби». Водночас у науковій та навчальній економічній літературі поняття «основні фонди» продовжує використовуватися як ширша економічна категорія, що

підкреслює матеріально-технічну базу підприємства, довготривалу участь засобів праці у господарському процесі та поетапне перенесення їх вартості на результат діяльності через амортизацію. Для цілей цього дослідження термін «основні фонди малого підприємства» вживатиметься як економічно ширше поняття, а «основні засоби» – як його нормативно-облікове втілення [12, 3, 5], [19, 20, 23], [13, 16].

Для малого підприємства значення основних фондів є підвищеним порівняно з великим бізнесом не стільки через абсолютний обсяг активів, скільки через їхню концентровану роль у забезпеченні безперервності діяльності. Законодавче визначення малого підприємства прив'язане до критеріїв вартості активів, чистого доходу та чисельності працівників, а отже саме структура й стан необоротних матеріальних активів безпосередньо впливають на фінансову архітектуру такого суб'єкта господарювання. Для малих підприємств основні фонди виконують водночас виробничу, фінансову, інвестиційну, амортизаційну, податкову та конкурентну функції; вони формують базу для створення продукту або послуги, визначають витратомісткість бізнес-моделі, впливають на темпи оновлення, надійність операцій, здатність до масштабування та стійкість до ризиків [4, 3, 10, 23, 24].

Окремого чинного офіційного документа, присвяченого саме «значенню основних фондів малого підприємства» як самостійній методичній категорії, не виявлено. Відповідні положення розосереджені між актами Міністерства фінансів України, нормами податкового законодавства, відкритими методологічними матеріалами Державна служба статистики України та академічною літературою. Саме тому коректне дослідження сутності й значення основних фондів малого підприємства можливе лише на перетині бухгалтерського, податкового, статистичного та економічного підходів [2, 4, 22].

Нормативна відправна точка дослідження полягає в тому, що НП(С)БО 7 визначає основні засоби як матеріальні активи, які підприємство утримує для використання у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і

соціально-культурних функцій, якщо очікуваний строк їх корисного використання перевищує один рік або операційний цикл, якщо він довший за рік [12]. Таке визначення фіксує чотири ключові ознаки: матеріальну форму, функціональне призначення в діяльності підприємства, довгостроковість використання та здатність приносити економічні вигоди впродовж кількох періодів. Для бухгалтерського підходу вирішальною є не лише фізична наявність об'єкта, а його участь у генеруванні корисного результату [12, 5].

Податковий кодекс України використовує ближче за формою, але вужче за змістом визначення: для податкових цілей основними засобами є матеріальні активи, призначені для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20 000 грн, строк корисного використання – понад один рік, а сама вартість поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом [3]. Водночас із цього поняття для податкових цілей виключено землю, незавершені капітальні інвестиції, бібліотечні й архівні фонди, невиробничі активи, а також об'єкти нижче вартісного порога [3]. Отже, у теоретичному дослідженні сутності основних фондів малого підприємства принципово важливо розрізняти економічну категорію, бухгалтерський об'єкт і податкову конструкцію: вони перетинаються, але не збігаються повністю [12, 3].

Міжнародний підхід, закріплений у МСБО 16, ухвалені Раді з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, за своєю логікою суттєво не суперечить українському стандарту: об'єкт основних засобів визнається активом, якщо відповідає критеріям визнання, а при первісному визнанні оцінюється за собівартістю [5]. Тому различчя між національним і міжнародним підходами стосуються насамперед деталізації облікових процедур, моделей подальшої оцінки та розкриття інформації, а не самої економічної природи цих активів. Це важливо для малого підприємства, оскільки навіть за спрощеного обліку матеріально-ресурсна база залишається тією частиною капіталу, яка не споживається в одному циклі, а працює тривало й багаторазово [12, 5, 16].

Для дослідження саме малого підприємства принципове значення має нормативне визначення його розміру. Закон України «Про бухгалтерський облік

та фінансову звітність в Україні» відносить до малих ті підприємства, що не відповідають критеріям мікропідприємств і за показниками року, який передуює звітному, відповідають щонайменше двом з трьох критеріїв: балансова вартість активів – до 4 млн євро, чистий дохід – до 8 млн євро, середня кількість працівників – до 50 осіб [4]. Саме ця нормативна рамка показує, що питання основних фондів для малого підприємства не є периферійним: балансова вартість активів прямо входить до системи ідентифікації його розміру [4].

Специфіку малого підприємства поглиблює НП(С)БО 25, яке встановлює зміст і форми спрощеної фінансової звітності для малих і мікропідприємств [10]. Це не означає зменшення значення основних фондів, а лише інший формат їх подання у фінансовій звітності. Навпаки, в умовах обмеженого управлінського апарату малий бізнес ще більше залежить від якісного відображення довгострокових матеріальних активів, тому що кожна помилка у визначенні строку корисного використання, складу активів, амортизації або податкового статусу окремого об'єкта одразу впливає на витрати, фінансовий результат і інвестиційну поведінку підприємства [3, 8, 10].

Академічна література пояснює, чому поряд із нормативним терміном «основні засоби» в економічному аналізі зберігається поняття «основні фонди». У наукових працях наголошується, що однозначного тлумачення цього поняття немає, але стрижневими залишаються ознаки довгострокової участі у діяльності, збереження натуральної форми протягом багатьох циклів і поступового перенесення вартості на результат праці [19, 16, 20, 23, 13]. У цьому сенсі «основні фонди» доцільно трактувати як економічну основу виробничого й організаційного потенціалу підприємства, а «основні засоби» – як її юридично й обліково формалізовану частину [12].

Класифікація основних фондів потрібна не лише для опису складу майна, а для виявлення економічної ролі кожної групи активів. У нормативному полі НП(С)БО 7 оперує поняттям групи основних засобів як сукупності однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів [12]. У Методичних рекомендаціях з

бухгалтерського обліку основних засобів деталізовано їх облікове групування, а в податковому праві встановлено окрему класифікацію груп і мінімально допустимих строків амортизації [3, 8]. Наукові джерела, своєю чергою, доповнюють цей перелік класифікаціями за участю у виробничому процесі, функціональним призначенням, характером володіння, відображенням зносу, а також участю у створенні економічної вигоди [13, 16, 21, 23, 24].

Нижче подано узагальнену порівняльну таблицю основних класифікацій, які мають найбільше значення саме для малого підприємства.

Таблиця 1.1 – Порівняльна таблиця основних класифікацій основних засобів

Критерій класифікації	Основний зміст	Аналітичне значення для малого підприємства
За обліково-нормативними групами	Земельні ділянки; поліпшення земель; будівлі, споруди, передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар; тварини; насадження; інші групи	Дає змогу бачити, у яких саме об'єктах сконцентрована ресурсна база, і як це впливає на амортизацію, інвестиції та податкові строки
За участю у господарській діяльності	Виробничі та невиробничі	Розмежовує активи, що створюють економічний результат, і ті, що мають допоміжне або соціальне значення; для податкових цілей це також впливає на амортизацію
За роллю у виробничому процесі	Активна і пасивна частини	Показує, яка частина основних фондів прямо формує випуск, продуктивність і швидкість обслуговування клієнта, а яка – лише створює умови функціонування
За функціональним призначенням у межах бізнес-моделі	Ті, що обслуговують виробництво, реалізацію, управління, адміністративні та соціально-культурні функції	Дозволяє співвіднести склад майна з профілем малого бізнесу та оцінити, чи не є структура активів надмірно «адміністративною» або малопродуктивною
За характером володіння	Власні та орендовані	Відображає баланс між капіталізацією і гнучкістю, між стабільністю ресурсної бази та навантаженням на ліквідність

Критерій класифікації	Основний зміст	Аналітичне значення для малого підприємства
За відображенням зносу	Такі, що амортизуються, і такі, що не амортизуються	Потрібна для коректного розуміння витрат, фінансового результату та потенціалу самофінансування оновлення

Джерело: таблицю складено за нормативними та науковими підходами [3, 8, 12, 13].

Склад основних фондів малого підприємства завжди є похідним від його бізнес-моделі. Для виробничого малого бізнесу ключовими стають машини, обладнання, транспорт, інструмент і виробничі приміщення; для торговельного – торговельне устаткування, складська інфраструктура, транспорт і цифрові засоби обліку; для сервісного – приміщення, обладнання спеціального призначення, комп’ютерна техніка, засоби зв’язку та інша інфраструктура надання послуг [3, 12, 13, 16]. Проте в усіх випадках мале підприємство відрізняється підвищеною концентрацією функцій в обмеженій кількості об’єктів: один автомобіль, один верстат, одна виробнича лінія або одна касова інфраструктура можуть бути критичними для всього операційного циклу. Саме тому для малого бізнесу структурний аналіз основних фондів має вищу цінність, ніж просте фіксування їх загальної балансової вартості [4, 12, 13, 16, 21].

Окремо слід зазначити, що спеціальне сучасне відкрите національне статистичне видання Державна служба статистики України, цілком присвячене основним засобам підприємств у форматі колишніх серій «Основні засоби України» чи «Баланс основних засобів України», у відкритому доступі не виявлене; у відповідному розділі Держстату представлені переважно історичні матеріали 2000–2010 років і архів за 2013 рік [22]. Це означає, що для сучасного аналітичного дослідження теми доводиться спиратися не на одну спеціалізовану державну публікацію, а на сукупність законодавчих, облікових, податкових та методологічних джерел [2, 4, 5, 22].

З виробничого погляду основні фонди є матеріальною основою діяльності малого підприємства. Саме вони визначають, чи може підприємство фактично здійснювати заявлений вид діяльності, якою буде його потужність, якість

виготовлення або обслуговування, стабільність технологічного режиму та здатність виконувати замовлення в строк. Якщо в структурі малого бізнесу домінує активна частина основних фондів, зростає безпосередній потенціал створення виручки; якщо ж активи надмірно зосереджені в пасивній або адміністративній частині, підприємство може мати відносно високу капіталомісткість без відповідного операційного ефекту [19, 23, 13]. Для малого підприємства ця залежність особливо гостра, тому що в нього, як правило, немає резервних потужностей, дублюючих машин чи надлишкових площ [4, 21, 24, 17].

Фінансова роль основних фондів виявляється через структуру активів, рівень постійних витрат, потребу у фінансуванні та можливості збереження капіталу. Балансова вартість основних засобів входить до критерію віднесення підприємства до малих [4], а отже безпосередньо впливає на місце суб'єкта у нормативній архітектурі фінансової звітності. Основні фонди формують значну частину необоротних активів, змінюють співвідношення між довгостроково зв'язаним і ліквідним капіталом, впливають на показники фінансової стійкості та обачності. Для малого підприємства це означає, що надмірне накопичення важких і повільно окупних активів може послаблювати ліквідність, але водночас їх відсутність або зношеність підриває саме джерело доходу [4, 12, 22, 23, 24].

Інвестиційне значення основних фондів полягає в тому, що вони є головним матеріальним об'єктом капітальних інвестицій та відтворення підприємства. У відкритих методологічних положеннях Держстату статистичне спостереження щодо капітальних інвестицій безпосередньо пов'язане з даними про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції за формою № 2-ОЗ ІНВ [2]. Це принципово важливо: оновлення, модернізація, реконструкція, часткове вибуття чи консервація основних фондів не є другорядними технічними подіями, а становлять ядро інвестиційного циклу підприємства. Для малого бізнесу інвестиційна функція основних фондів набуває ще більшої ваги через обмежений доступ до зовнішнього фінансування: у нього менше каналів заміщення технічного відставання, а отже помилки в інвестиціях у засоби праці мають довший і дорожчий ефект [8, 2, 23, 21].

Податкове значення основних фондів проявляється насамперед у тих малих підприємств, які перебувають у режимі оподаткування прибутку, оскільки саме для них Податковий кодекс деталізує дефініцію об'єкта, вартісний поріг, групи основних засобів, мінімально допустимі строки корисного використання та обмеження податкової амортизації [3]. Кодекс прямо передбачає, що розрахунок амортизації здійснюється відповідно до національних стандартів обліку або МСФЗ, але з установленими податковими обмеженнями; не підлягають амортизації невиробничі основні засоби, а виробничий метод амортизації для податкового розрахунку не застосовується [3]. Отже, податкова роль основних фондів полягає не тільки у визначенні обсягу витрат, а й у тому, що через нормування строків і складу амортизованих об'єктів держава впливає на темпи податкового відшкодування вкладеного капіталу [3, 5].

Амортизаційна роль основних фондів має подвійний характер. З одного боку, амортизація є частиною витрат і механізмом правильного розподілу вартості довгострокового активу між окремими періодами його використання. З іншого боку, вона виконує функцію внутрішнього фінансового самовідтворення: саме через амортизаційний механізм підприємство в ідеалі зберігає здатність накопичувати ресурс на оновлення технічної бази без повного руйнування власного капіталу [3, 12, 5]. Для малого підприємства ця функція ще істотніша, оскільки його інвестиційні можливості часто спираються не на широкий доступ до ринку капіталу, а на поєднання власного прибутку та амортизаційного ресурсу. Відповідно, основні фонди є не лише фізичними носіями виробничих можливостей, а й носіями часу: вони розтягують вартість інвестиції на тривалий період і дають змогу узгодити витрати з доходами.

Значення основних фондів для конкурентоспроможності малого підприємства впливає з того, що сучасність, придатність і технологічна адекватність засобів праці прямо впливають на собівартість, продуктивність, якість, енергоефективність, швидкість виконання замовлень і здатність адаптуватися до змін попиту. Наукові праці, присвячені ефективності використання основних засобів, прямо пов'язують їхній стан із фінансовим

станом підприємства і конкурентоспроможністю продукції на ринку. Для малого підприємства цей зв'язок зазвичай є жорсткішим, ніж для великого: невелика кількість клієнтів, коротша фінансова «подушка» і вища залежність від репутації роблять навіть окремий технічний збій фактором втрати ринку [21, 23, 24].

Нарешті, основні фонди одночасно є джерелом ризиків та обмежень. Найбільш типовими ризиками виступають фізичний і моральний знос, технологічне старіння, простої, недостатнє завантаження, переобтяження постійними витратами, помилки у визначенні строків корисного використання, завищення або заниження балансової вартості, а також розрив між бухгалтерським, податковим і реальним економічним життєвим циклом активу [3, 4, 21, 23, 24]. Для малого підприємства до цього додається ефект концентрації: один об'єкт основних фондів може бути одночасно критично необхідним, дорогим в обслуговуванні та незамінним у короткому періоді. Тому значення основних фондів полягає не тільки в тому, що вони створюють можливість діяльності, а й у тому, що вони формують межі стійкості цієї діяльності [4, 3].

У стратегічному вимірі значення основних фондів малого підприємства зростає тоді, коли вони є не просто функціональними, а адаптивними: здатними працювати в умовах змінного попиту, технологічних зрушень, енергетичних обмежень і фінансової нестабільності [5, 21, 23, 24]. У цьому контексті ключовим стає не нарощування фондів як самоціль, а підтримання такого їх стану, за якого підприємство зберігає продуктивність, конкурентоспроможність і можливість поступового відтворення без руйнування фінансової рівноваги. Спеціальна офіційна методика, присвячена саме значенню основних фондів малого підприємства, не виявлена; однак сукупність чинних норм і наукових праць дозволяє зробити обґрунтований висновок: для малого підприємства основні фонди є матеріальною формою його економічної стійкості, а не лише технічним набором довгострокових активів [22].

1.2. Ефективність використання основних фондів: фактори та оцінювання

Ефективність використання основних фондів залежить передусім від внутрішньої структури самого активного капіталу підприємства. Наукові джерела наголошують, що вирішальними є технічний стан основних фондів, співвідношення активної й пасивної частин, рівень відтворення, інтенсивність завантаження, тривалість роботи машин і обладнання, а також якість організації управління виробництвом [21, 23, 24]. Звідси випливає, що навіть значний за обсягом фондів потенціал не гарантує продуктивного ефекту, якщо він структурно перекошений, надмірно зосереджений у будівлях чи маловикористовуваних об'єктах або працює з низьким коефіцієнтом завантаження [23, 24].

Важливою внутрішньою групою факторів є якість облікової та аналітичної системи. Правильність класифікації об'єктів, відокремлення виробничих і невиробничих активів, обґрунтованість строків корисного використання, своєчасне відображення поліпшень, ремонтів, модернізації та вибуття безпосередньо впливають на фінансовий результат і на управлінські рішення [3, 8, 12, 2]. Неправильно організований облік основних фондів породжує ілюзію ресурсу там, де є прихована зношеність, і приховує інвестиційний дефіцит там, де підприємство ще формально демонструє достатній обсяг активів. Для малого підприємства це особливо небезпечно, оскільки кількість управлінських рішень менша, але ціна кожного окремого рішення вища.

Зовнішні фактори не менш впливові. До них належать галузеві особливості, сезонність, ринковий попит, темпи технологічних змін, доступність кредиту, вартість енергії, логістичні умови, коливання валютного курсу для імпортованого обладнання, податковий режим та загальна інституційна передбачуваність. Для малого підприємства сила впливу зовнішніх факторів зростає через меншу диверсифікацію ризиків: воно рідше має альтернативні канали постачання, резервні активи, можливість швидкого переобладнання чи доступ до дешевшого фінансування. У цьому сенсі ефективність використання

основних фондів є не лише функцією внутрішньої дисципліни, а й показником адаптивності підприємства до середовища [4, 3, 2, 13, 16, 21].

Окремої уваги заслуговує фактор достатності забезпечення. У сучасних умовах, як зазначають дослідники, не існує універсального методу, який би дозволяв встановити «правильний» рівень забезпеченості підприємства основними засобами для всіх випадків; орієнтирами можуть виступати середньогалузеві значення та показники конкурентів [24]. Це означає, що ефективність використання основних фондів малого підприємства завжди має відносний характер: вона визначається не абстрактною нормою, а відповідністю складу й стану фондів масштабу, профілю й ринку конкретного бізнесу [13, 16, 24].

У вітчизняній аналітичній традиції показники оцінки основних фондів доцільно групувати не лише за формулами, а й за економічною логікою. Найуживанішою є класифікація на показники забезпеченості, стану, ефективності та операційного використання.

Такий підхід дозволяє поєднати статичний зріз активів із динамікою їх відтворення та реальним виходом результату [14, 21].

Таблицю нижче сформовано на підставі аналітичних підходів до оцінки основних засобів, що застосовуються у вітчизняних наукових працях і навчально-методичних матеріалах [14, 21].

Таблиця 1.2 – Показники ефективності використання основних засобів підприємства

Група	Показник	Базова формула	Економічний зміст
Забезпеченість	Фондоозброєність	$OZ_{сер} / Ч_{сер}$	Показує, скільки основних засобів припадає на одного працівника
Забезпеченість	Частка ОЗ в активах	$OZ_{зал} / Активи$	Відображає вагу основних засобів у майні підприємства
Стан	Коефіцієнт зносу	$\frac{Накопичений\ знос}{Первісна\ вартість}$	Характеризує ступінь фізико-економічного старіння

Група	Показник	Базова формула	Економічний зміст
Стан	Коефіцієнт придатності	$1 - K_{\text{знос}}$	Показує частку засобів, придатних до подальшої експлуатації
Відтворення	Коефіцієнт оновлення	$\frac{\text{Вартість введених ОЗ}}{\text{Первісна вартість ОЗ на кінець періоду}}$	Вимірює інтенсивність оновлення фондів
Відтворення	Коефіцієнт вибуття	$\frac{\text{Вартість вибулих ОЗ}}{\text{Первісна вартість ОЗ на початок періоду}}$	Показує інтенсивність вибуття
Результативність	Фондовіддача	$Q \text{ або } D_{\text{ч}} / O_{\text{сер}}$	Скільки випуску або доходу припадає на 1 грн ОЗ
Результативність	Фондомісткість	$O_{\text{сер}} / Q$	Скільки ОЗ потрібно для створення 1 грн випуску
Результативність	Рентабельність ОЗ	$\text{Поп} / O_{\text{сер}} \times 100\%$	Характеризує прибутковість використання фондів
Операційні	Коефіцієнт екстенсивного використання	$T_{\text{ф}} / T_{\text{пл}}$	Відображає використання обладнання за часом
Операційні	Коефіцієнт інтенсивного використання	$P_{\text{ф}} / P_{\text{н}}$	Відображає використання обладнання за продуктивністю
Операційні	Інтегральний коефіцієнт	$K_{\text{екст}} \times K_{\text{інт}}$	Узагальнює завантаження за часом і потужністю

Джерело: сформовано автором

Суттєво, що жоден із наведених показників не має універсальної “доброї” величини, яка була б однаково коректною для всіх підприємств і галузей. У навчально-методичних матеріалах з аналізу основних засобів прямо підкреслено: фактичні значення потрібно порівнювати з плановими, попередніми періодами та аналогами галузі, а також інтерпретувати в динаміці за кілька років. Саме тому фондовіддача 2,8 може бути сильною для одного бізнесу й посередньою для іншого, а коефіцієнт зносу 40 % не завжди є критичним, якщо активи модернізуються та залишаються продуктивними [21].

Для практичного аналізу особливо корисно дотримуватись принципу “показник стану + показник результату + показник відтворення”. Наприклад, низька фондовіддача сама по собі ще не пояснює причину неефективності. Якщо одночасно спостерігається високий знос і низький коефіцієнт оновлення, проблема ймовірно полягає в застарілому обладнанні. Якщо ж знос помірний, але коефіцієнт екстенсивного використання низький,

причина радше у простоях або слабкому завантаженні потужностей. Якщо оновлення високе, а рентабельність ОЗ низька, можливо, підприємство ще не встигло вивести нові активи на проектну продуктивність [14; 21].

Наведений нижче алгоритм є аналітичним синтезом вимог фінансової звітності, податкових правил та вітчизняної методики економічного аналізу. Його мета – дати МСП практичний інструмент без надмірної складності [7, 10; 9; 14; 21; 15].

Нижче подано схему процесу оцінки:

1. Визначити мету аналізу
2. Окреслити периметр активів
3. Зібрати первинні та звітні дані
4. Вибрати вартісну базу
5. Розрахувати показники стану
6. Розрахувати показники результативності
7. Оцінити динаміку і порівняння
8. Провести факторний аналіз
9. Сформулювати управлінські рішення
10. Налаштувати регулярний моніторинг

Перший крок – визначення мети аналізу. Підприємство має відповісти, що саме воно хоче оцінити: загальну капіталоемність бізнесу, ефективність виробничого обладнання, рентабельність активної частини, доцільність оновлення чи вплив нових інвестицій на прибутковість. Без цього набір коефіцієнтів буде або надто вузьким, або надмірним [14, 21].

Другий крок – окреслення периметра активів. Для торговельного чи сервісного бізнесу часто достатньо аналізувати всі основні засоби як один масив. Для виробничого підприємства корисно відокремити активну частину – машини, технологічне обладнання, транспорт – від пасивної частини, зокрема будівель і споруд, оскільки саме активна частина найбільш прямо впливає на випуск і продуктивність [21].

Третій крок – збір даних. Для повних форм звітності ключовими є: рядок 1010 балансу “Основні засоби”, рядок 1011 “первісна вартість”, рядок 1012 “знос”, рядок 2000 звіту про фінансові результати “Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)” та рядок 2190 “Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток”. Для малих і мікропідприємств, що складають спрощену звітність, використовують відповідні статті форм 1-м, 2-м, 1-мс, 2-мс. Окрім цього потрібні інвентарні картки, акти введення і вибуття, амортизаційні відомості та, за можливості, журнали простоїв обладнання [10; 9; 21; 15].

Четвертий крок – вибір вартісної бази. Для фондovіддачі, фондомісткості й рентабельності доцільно використовувати середню вартість основних засобів за період, найчастіше – залишкову або балансову. Для коефіцієнта зносу та оновлення слід використовувати первісну вартість і накопичений знос. Звідси правило: один і той самий показник не можна механічно переносити на іншу базу без втрати змісту [9; 14; 21].

Якщо введення й вибуття активів упродовж року були істотними, доцільно застосувати зважений варіант розрахунку середньорічної вартості. Це не окрема норма стандарту, а аналітичне уточнення, яке підвищує точність розрахунків у внутрішньому аналізі [14; 16].

П'ятий крок – розрахунок показників стану й відтворення. Мінімальний набір для МСП: коефіцієнт зносу, придатності, оновлення, вибуття. Якщо підприємство інвестує в технічне оновлення, саме ці показники пояснюють, чому при незмінному доході фондovіддача може тимчасово зменшуватися: нові активи вже на балансі, але ще не забезпечили повної віддачі [14, 21].

Шостий крок – розрахунок результативних показників. Для більшості підприємств базовий набір містить фондovіддачу, фондомісткість та рентабельність ОЗ. Для виробничих підприємств їх варто доповнювати операційними індикаторами – використанням часу, змінності та продуктивності обладнання. Це дозволяє бачити не лише фінансовий результат, а й технологічну причину його формування [21].

Сьомий крок – інтерпретація. Значення потрібно порівнювати не із “середньою нормою взагалі”, а з попередніми періодами, планом, бюджетом, сегментом ринку або галузевими аналогами. Для малого бізнесу найкраща практика – формувати внутрішній ряд динаміки щонайменше за три роки й аналізувати взаємозв’язок між інвестиціями, амортизацією, доходом та операційним прибутком [21; 15].

Для якісної оцінки ефективності використання основних фондів потрібні дані двох типів: обліково-звітні та операційні. До першої групи належать баланс, звіт про фінансові результати, примітки до річної фінансової звітності, амортизаційні відомості, інвентарні картки, акти введення й списання. До другої – дані про простої, фонд часу, паспортну продуктивність, випуск на одиницю обладнання, виробничі площі й рівень змінності роботи. Саме поєднання двох груп даних робить оцінку економічною, а не лише бухгалтерською [8; 9; 21].

Відкриті набори даних для зовнішнього бенчмаркінгу формує Державна служба статистики України. На порталі data.gov.ua доступні річні та квартальні набори “Фінансова звітність підприємств”; річний набір містить дані за деталізацією балансу та звіту про фінансові результати, включаючи активи, зобов’язання, доходи, витрати, фінансові результати та середню кількість працівників, а сам набір регулярно оновлюється. Це створює можливість для порівняння, хоча потребує очищення вибірки й уніфікації методики [15].

Методика має низку обмежень. По-перше, результати дуже залежать від вибору вартісної бази: залишкова, первісна, переоцінена або зважена середньорічна вартість дадуть різні коефіцієнти. По-друге, для мікропідприємств, які використовують спрощений облік без переоцінки та зменшення корисності, бухгалтерська база може бути менш чутливою до ринкових змін. По-третє, фінансова звітність сама по собі не показує причини простоїв, втрати продуктивності чи логістичних збоїв, отже без операційних даних оцінка залишатиметься неповною [10; 11; 6; 21].

По-четверте, ні національні, ні міжнародні стандарти не встановлюють загальнообов’язкових нормативів фондівіддачі чи фондомісткості. Отже, їх

інтерпретація завжди має бути порівняльною, а не абстрактною. По-п'яте, зміна амортизаційного методу або строку корисного використання може істотно вплинути на рентабельність основних засобів без жодної фактичної зміни технологічного завантаження. Саме тому якісний висновок потребує не одного коефіцієнта, а узгодженого набору показників [5; 14, 21].

Збереження економічного значення основних фондів малого підприємства передбачає насамперед правильне розуміння їхньої ролі: вони не є просто «майном на балансі», а становлять матеріалізовану виробничу, сервісну й фінансову спроможність бізнесу [12, 19, 20, 23 13, 16]. Тому підвищення їх значення починається не з механічного збільшення вартості або кількості активів, а з узгодження складу основних фондів із реальною моделлю створення доходу. Для малого підприємства важливішим є не максимальний обсяг фондів, а їх відповідність профілю діяльності, рівню завантаження й можливостям відтворення.

Підвищення значення основних фондів у загальному вигляді пов'язане з підтриманням їх технічної придатності, недопущенням надмірного старіння, раціональним співвідношенням активної й пасивної частин, а також із тим, щоб амортизаційна політика не відривалася від реального строку економічного життя активів [12, 3, 8, 21, 23, 24]. Для малого підприємства особливо важливо, щоб основні фонди не перетворювалися на джерело фіксованого витратного тиску без належної віддачі. Економічний сенс збереження таких активів полягає не у формальному утриманні на балансі, а в підтриманні їх здатності генерувати корисний результат і не блокувати ліквідність [3, 8, 21, 24].

1.3. Сучасна специфіка оцінювання та обліку основних засобів

Українська система регулювання оцінки основних засобів побудована навколо Закону про бухгалтерський облік, НП(С)БО 7, НП(С)БО 1, НП(С)БО 25, НП(С)БО 28 та Податкового кодексу. Закон визначає загальні засади ведення обліку та категорії підприємств; НП(С)БО 7 регламентує визначення, оцінку,

амортизацію і переоцінку; НП(С)БО 1 – форми та зміст показників фінансової звітності; НП(С)БО 25 – спрощену звітність; НП(С)БО 28 – порядок відображення зменшення корисності активів; Податковий кодекс – правила податкової амортизації та мінімальні строки корисного використання для податкових цілей [4; 12; 8; 10; 2; 5].

Офіційні стандарти та переклади міжнародних стандартів публікує Міністерство фінансів України, а отже саме цей масив документів слід вважати первинною методологічною базою для оцінки ефективності використання основних засобів. При цьому нормативні акти дають відповідь на питання “що визнавати, як оцінювати й як показувати у звітності”, але не містять завершеної методики оцінки господарської ефективності використання фондів як системи управлінських коефіцієнтів [12; 5; 21].

Для подальшої оцінки після первісного визнання НП(С)БО 7 допускає переоцінку, якщо залишкова вартість об'єкта суттєво відрізняється від справедливої вартості на дату балансу. Це означає, що міжперіодне порівняння показників ефективності може змінюватися не тільки через реальне покращення чи погіршення використання фондів, а й через обрану модель оцінки. Отже, аналітик має перевіряти, чи порівнюються між собою однорідні вартісні бази [12].

Щодо амортизації НП(С)БО 7 передбачає п'ять базових методів: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний і виробничий. Кожний з них по-різному впливає на обсяг витрат за період і, відповідно, на показники рентабельності ОЗ та фінансовий результат [12].

Податкові правила мають власну логіку. Податковий кодекс встановлює мінімально допустимі строки амортизації за групами основних засобів, вимагає розраховувати податкову амортизацію без урахування бухгалтерської переоцінки та не допускає її нарахування за період невикористання у господарській діяльності у зв'язку з консервацією. Офіційні роз'яснення щодо цих норм публікує Державна податкова служба України [8].

Для мікропідприємств і частини малих підприємств НП(С)БО 25 передбачає спрощення: вони можуть обліковувати необоротні активи лише за первісною вартістю без урахування зменшення корисності та переоцінки до справедливої вартості. Це важлива методична обставина: у таких підприємств значення показників ефективності, розрахованих на бухгалтерській базі, будуть менш чутливими до ринкових переоцінок, але й менш придатними для міжфірмових порівнянь із суб'єктами, що застосовують повні стандарти або МСФЗ [10].

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 визначає основні засоби через їх використання у виробництві, постачанні, оренді та адміністративних функціях і концентрується на трьох питаннях: визнання, визначення балансової вартості та амортизаційні відрахування, а також на зв'язку з втратами від зменшення корисності. Після визнання МСБО 16 дозволяє обрати або модель собівартості, або модель переоцінки для цілого класу активів [19].

У міжнародному підході амортизація повинна відображати очікувану форму споживання майбутніх економічних вигід. Типовими методами прямо названо прямолінійний метод, метод зменшення залишку та метод суми одиниць продукції. Окремо МСБО 16 вимагає принаймні на кінець кожного фінансового року переглядати ліквідаційну вартість і строк корисної експлуатації активу, а за потреби – коригувати відповідні оцінки [19].

МСБО 36 формує ще один критично важливий пласт методики: актив не повинен обліковуватися за сумою, вищою за суму його очікуваного відшкодування. Для аналізу ефективності це означає, що підприємство має відокремлювати проблему “низької продуктивності” від проблеми “завищеної балансової оцінки”. Якщо актив обліковується вище відшкодуваної суми, то показники ефективності вартісної бази неминуче спотворюються [2, 20].

Для малого та середнього бізнесу важливо, що третє видання IFRS for SMEs Accounting Standard, оприлюднене IFRS Foundation у 2025 році, адресоване суб'єктам, які не мають публічної підзвітності та складають фінансову звітність загального призначення для зовнішніх користувачів. Це не тотожне українській

категорії “мале підприємство”, але концептуально близьке: стандарт спрощує повні МСФЗ, залишаючи ключову логіку систематичної амортизації, обліку зменшення корисності та достатнього розкриття інформації [23].

Таблиця 1.3 - Порівняльна таблиця української та міжнародної методик

Критерій	Українські НП(С)БО	МСБО 16 / МСБО 36 / IFRS for SMEs	Аналітичний висновок
Базовий термін	Основні засоби	Property, plant and equipment	Порівняння можливе, але термінологію слід уніфікувати
Подальша оцінка	Первісна або переоцінена вартість; для частини МСП – лише первісна	Модель собівартості або модель переоцінки; у SMEs – спрощений міжнародний підхід	База порівняння показників має бути однорідною
Амортизація	5 методів	Зазвичай прямолінійний, зменшення залишку, одиниці продукції	Метод впливає на рентабельність і динаміку витрат
Перегляд оцінок	В Україні традиційно жорсткіше прив’язаний до зміни очікуваних вигід	Щорічний перегляд ліквідаційної вартості та строку корисного використання	МСФЗ-підхід оперативніше реагує на зміну економічних умов
Зменшення корисності	НП(С)БО 28	МСБО 36	Без перевірки корисності вартісні коефіцієнти можуть бути викривленими
Податкова амортизація	Є окремі правила ПКУ	Немає окремого “податкового” шару в межах МСФЗ	Для України слід розрізняти бухгалтерську і податкову базу
Показники ефективності	Не встановлюються стандартами прямо	Так само не встановлюються прямо	Фондовіддача, фондомісткість, рентабельність – це інструменти економічного аналізу, а не фінзвітності

Джерело: Таблицю сформовано на підставі [12; 10; 2; 19; 20; 23; 13].

Порівняння національного та міжнародного підходів приводить до принципового висновку: оцінка ефективності використання основних фондів є “надбудовою” над системою облікового визнання й оцінки. Самі стандарти дають вартісну й інформаційну базу, але не підміняють економічний аналіз. Тому підприємство не може обмежитися лише коректним обліком амортизації; воно має будувати внутрішню аналітичну систему, що спирається на звітність, але виходить за її межі.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «ЛАНЖЕРОН БРЕВЕРІ»

2.1. Загальна характеристика підприємства ТОВ «Ланжерон Бревєрі»

ТОВ «Ланжерон Бревєрі» є невеликим одеським підприємством, діяльність якого пов'язана з виробництвом пива та розвитком локального крафтового пивоваріння. Компанію було зареєстровано 1 листопада 2017 року в місті Одеса, що дає підстави розглядати її як відносно молодого представника регіонального виробничого бізнесу, сформованого в період активного розвитку малого крафтового сегмента в Україні. За організаційно-правовою формою підприємство функціонує як товариство з обмеженою відповідальністю, а його юридична адреса пов'язана з центральною частиною Одеси. У відкритих реєстрових джерелах компанія має статус зареєстрованої юридичної особи, що свідчить про збереження її формальної присутності в господарському полі.

Історія становлення ТОВ «Ланжерон Бревєрі» демонструє типову траєкторію розвитку малого виробничого підприємства: спочатку юридичне оформлення бізнесу, далі – формування виробничої бази, отримання необхідних дозволів і поступовий вихід у локальний споживчий простір. Важливим етапом у цьому процесі можна вважати 2019 рік, коли у відкритих джерелах з'являється інформація про постачання обладнання для крафтової пивоварні «Ланжерон» в Одесі. Зокрема, згадується варочний порядок обсягом 1000 літрів та наявність циліндро-конічних танків різної місткості. Хоча ці дані не є повним офіційним описом матеріально-технічної бази саме юридичної особи, вони добре узгоджуються з логікою запуску невеликої крафтової пивоварні та підтверджують наявність виробничого етапу в розвитку бренду.

Основним видом діяльності підприємства є виробництво пива. Водночас зареєстрований перелік КВЕДів свідчить про ширшу господарську рамку, ніж лише пивоваріння. Компанія має можливість здійснювати діяльність, пов'язану

з виробництвом сидру, солоду, оптовою та роздрібною торгівлею напоями, пакуванням, ресторанною діяльністю, обслуговуванням напоями, а також операціями з нерухомим майном. Такий набір видів діяльності є характерним для малого виробника, який прагне поєднати виробничий, збутовий і сервісний контури. Тобто ТОВ «Ланжерон Бревєрі» формувалося не лише як підприємство з виготовлення пива, а як гнучка локальна бізнес-структура, потенційно здатна самостійно виробляти, фасувати, продавати та реалізовувати продукцію через роздрібні або HoReCa-канали.

Зареєстрований вид діяльності компанії набагато ширший, ніж те, що видно у споживчому полі. Основний КВЕД – 11.05 «Виробництво пива». Додатково у відкритому досьє перелічені КВЕДи: 11.03 «Виробництво сидру та інших плодово-ягідних вин», 11.06 «Виробництво солоду», 46.34 «Оптова торгівля напоями», 46.39, 46.90, 47.25 «Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах», 56.10 «Діяльність ресторанів...», 56.30 «Обслуговування напоями», 68.20 «Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна», 82.92 «Пакування».

Такий набір КВЕДів створює образ вертикально гнучкого малого виробника, який юридично підготувався не лише до варіння пива, а й до пакування, оптового та роздрібного продажу, елементів HoReCa та можливих операцій з приміщеннями. Однак у відкритих споживчих слідах домінує саме пивоварний напрям. На сторінці роботодавця компанія прямо вказує, що «виготовляє переважно різні лагери», а на Untappd фіксуються щонайменше такі позиції під брендом LANGERON Brewery, як Pilsner Odessa, Weizen та Імбирне Пиво. Це дозволяє говорити про фактичний асортимент, зосереджений на лагерах і класичних/доступних крафтових стилях, а не на радикально експериментальному портфелі.

Щодо матеріальної бази, найконкретніший відкритий слід дає сторінка виробника пивоварного обладнання: для крафтової пивоварні «Ланжерон» в Одесі вказано рік поставки обладнання 2019, обсяг варочного порядку 1000 літрів і широкий набір ЦКТ різного об'єму – від 300 до 4000 літрів.

У публічному просторі компанія позиціонується як невелика сімейна крафтова пивоварня. Така характеристика є важливою, оскільки вона відображає не лише масштаб підприємства, а й саму модель його діяльності. Йдеться не про велике промислове виробництво, а про компактний локальний бізнес, орієнтований на Одесу та прилеглу область. За інформацією з профілю роботодавця, підприємство переважно виготовляє різні види лагерів і працює в межах Одеси та області приблизно в радіусі 50 км. Це дозволяє характеризувати компанію як гіперлокального виробника, для якого ключове значення мають близькість до споживача, короткий ланцюг збуту та безпосередня взаємодія з локальним ринком.

Особливістю діяльності ТОВ «Ланжерон Бревєрі» є поєднання формальної юридичної назви з більш живим споживчим образом бренду. У реєстраційних джерелах підприємство фігурує як ТОВ «Ланжерон Бревєрі», тоді як у соціальних мережах і споживчих комунікаціях помітною є назва «Своє Пиво», пов'язана з продажем живого пива власного виробництва в Одесі. Така подвійна брендова модель є доволі типовою для малих локальних виробників: офіційна назва виконує юридичну та виробничу функцію, а споживча назва використовується для більш простого та зрозумілого контакту з клієнтом.

Асортиментний профіль компанії, за відкритими споживчими джерелами, зосереджений на класичних і доступних для широкої аудиторії стилях пива. На платформі Untappd згадуються, зокрема, такі позиції бренду LANGERON Brewery, як Pilsner Odessa, Weizen та «Імбирне Пиво». Це дає підстави говорити, що підприємство не робило акценту на надмірно експериментальному крафтовому портфелі, а радше орієнтувалося на зрозумілі для локального споживача стилі: пілснер, пшеничне пиво, світлий лагер із додатковими смаковими варіаціями. Такий асортимент відповідає моделі малого регіонального виробника, який працює на перетині крафтової культури та масового споживчого попиту.

З організаційної точки зору підприємство має ознаки малого бізнесу з дуже компактною структурою. У відкритих джерелах чисельність персоналу

описується як менше 10 осіб, а в окремих реєстрових даних за 2025 рік згадується показник у 3 співробітники. Це вказує на високу персоналізацію управління, невелику кількість ключових працівників і, ймовірно, значну концентрацію виробничих знань усередині вузького кола осіб. Для такого формату бізнесу характерними є гнучкість, швидкість прийняття рішень, близькість власників і керівництва до операційної діяльності, але водночас – залежність від обмеженого кадрового ресурсу.

Управлінська структура підприємства також виглядає простою та концентрованою. У відкритих джерелах засновницею і кінцевою бенефіціарною власницею зазначено Афанасьєву Маргариту Павлівну зі 100 % часткою прямого вирішального впливу, а директоркою – Горбаченко Ольгу В'ячеславівну. Така структура відповідає моделі невеликого приватного підприємства, де власницький контроль, стратегічні рішення та оперативне керівництво тісно пов'язані між собою. Відсутність даних про складну корпоративну групу, дочірні підприємства або розгалужені підрозділи дає підстави характеризувати ТОВ «Ланжерон Бревері» як самостійне мале підприємство, а не як частину великого холдингу чи мережевої структури.

Регуляторний аспект діяльності компанії має важливе значення, оскільки виробництво та обіг пива в Україні належать до сфер, що потребують спеціального ліцензування. У відкритих державних наборах даних зафіксовано наявність у компанії ліцензії на виробництво алкогольних напоїв із терміном дії з 21.05.2020 до 21.05.2025, а також ліцензії на оптову торгівлю алкогольними напоями, виключно пивом для виробників пива з обсягом виробництва до 3000 гектолітрів на рік, із терміном дії з 11.06.2020 до 11.06.2025. Особливо показовою є саме друга ліцензійна категорія, оскільки вона прямо вказує на належність підприємства до сегмента малого пивного виробництва, а не до великої промислової броварні.

Збутова модель компанії має локальний характер. Її можна охарактеризувати як поєднання власних або пов'язаних точок продажу, роздрібної присутності під брендом «Своє Пиво», а також реалізації через

локальні заклади та крафтові майданчики Одеси. В архівних публікаціях у соціальних мережах згадуються адреси точок на вулиці Академіка Вільямса та Семена Палія, що свідчить про спробу формування фізичної присутності бренду в різних частинах міста. Водночас ці дані слід розглядати саме як історичні маркетингові маркери, а не як гарантовано актуальний перелік чинних торговельних точок.

Репутаційний слід компанії в публічному просторі є обмеженим, але наявним. Підприємство не має широкого масиву згадок у загальнонаціональних ЗМІ, окремого корпоративного сайту з розгорнутою історією, пресрелізами чи соціально-екологічними політиками. Його публічна присутність формується переважно через реєстрові дані, профілі в соціальних мережах, сторінку роботодавця, споживчі пивні платформи та окремі бізнес-каталоги. Невелика кількість оцінок на Untappd не дозволяє робити масштабні висновки про репутацію бренду, однак підтверджує, що продукція компанії реально потрапляла до споживачів і мала певну аудиторію.

Узагальнюючи, ТОВ «Ланжерон Бревері» можна охарактеризувати як мале локальне виробниче підприємство, що сформувалося в Одесі на хвилі розвитку крафтового пивоваріння. Його історія простежується від юридичної реєстрації у 2017 році, через формування виробничої бази у 2019 році та отримання ліцензій у 2020 році, до подальшої присутності в локальному роздрібному й споживчому середовищі. Компанія має компактну організаційну структуру, обмежений штат, локальну географію збуту, класичний асортиментний профіль і споживче позиціонування навколо ідеї «живого пива власного виробництва в Одесі».

2.2. Аналіз ефективності господарської діяльності ТОВ «Ланжерон Бревері»

Аналіз господарської діяльності ТОВ «Ланжерон Бревері» доцільно розпочати з оцінювання ефективності використання основних ресурсних

складових, які забезпечують функціонування та розвиток підприємства. На першому етапі аналізу проведемо аналіз ефективності використання оборотних коштів (див. таблицю 2.1).

Таблиця 2.1 – Аналіз ефективності використання оборотних коштів

Показники	2023	2024	2025	Темп приросту, %		
				2024/ 2023	2025/ 2024	2025/ 2023
Чиста виручка від реалізації продукції, тис. грн.	1021,2	2088,4	1802,1	104,5	-13,7	76,5
Середньорічна вартість обігових коштів, тис. грн	961	1 025	1 714	6,7	67,2	78,4
Коефіцієнт оборотності обігових коштів, обортів	1,06	2,04	1,05	91,7	-48,4	-1,1
Тривалість одного обороту, днів	338,65	176,66	342,37	-47,8	93,8	1,1
Коефіцієнт закріплення, грн./грн.	0,94	0,49	0,95	-47,8	93,8	1,1

Джерело: складено автором на підставі звітності підприємства

За результатами аналізу ефективності використання обігових коштів ТОВ «Ланжерон Бревері» можна зробити висновок, що у 2023–2025 рр. динаміка оборотного капіталу підприємства була нестійкою. Найкращою ситуація була у 2024 р., коли чиста виручка від реалізації продукції зросла з 1021,2 тис. грн у 2023 р. до 2088,4 тис. грн, тобто на 104,5 %. При цьому середньорічна вартість обігових коштів збільшилася лише на 6,7 %, що свідчить про значне підвищення ефективності використання оборотного капіталу та зростання віддачі кожної гривні, вкладеної в поточні активи.

Позитивні зміни 2024 р. підтверджуються динамікою коефіцієнта оборотності обігових коштів. Якщо у 2023 р. він становив 1,06 обороту, то у 2024 р. зріс до 2,04 обороту, тобто на 91,7 %. Це свідчить про суттєве прискорення обороту капіталу, швидше перетворення обігових коштів у продукцію, реалізацію та грошові надходження. Відповідно, у 2024 р. підприємство

ефективніше використовувало запаси, грошові ресурси та інші елементи оборотного капіталу.

Покращення ситуації також підтверджує скорочення тривалості одного обороту з 338,65 дня у 2023 р. до 176,66 дня у 2024 р., тобто майже удвічі. Це означає, що кошти швидше поверталися в оборот, а потреба підприємства у додатковому фінансуванні поточної діяльності могла зменшуватися. Аналогічну тенденцію демонструє коефіцієнт закріплення: у 2023 р. для отримання 1 грн чистої виручки підприємству потрібно було 0,94 грн обігових коштів, тоді як у 2024 р. – лише 0,49 грн. Отже, у 2024 р. ресурсомісткість реалізації істотно знизилася.

Водночас у 2025 р. позитивна тенденція не була збережена. Чиста виручка зменшилася до 1802,1 тис. грн, тобто на 13,7 % порівняно з 2024 р. При цьому середньорічна вартість обігових коштів, навпаки, зросла з 1025 тис. грн до 1714 тис. грн, або на 67,2 %. Така диспропорція свідчить про те, що підприємство залучило в оборот значно більше ресурсів, однак це не забезпечило відповідного збільшення доходу від реалізації.

Наслідком стало різке погіршення оборотності обігових коштів. У 2025 р. коефіцієнт оборотності знизився з 2,04 до 1,05 обороту, тобто майже повернувся до рівня 2023 р. Падіння на 48,4 % порівняно з 2024 р. свідчить про уповільнення руху оборотного капіталу та втрату позитивного ефекту, досягнутого у попередньому році. У порівнянні з 2023 р. коефіцієнт оборотності навіть незначно знизився – на 1,1 %, що вказує на відсутність сталого покращення ефективності використання обігових коштів.

Негативну тенденцію підтверджує і тривалість одного обороту, яка у 2025 р. зросла до 342,37 дня. Це на 93,8 % більше, ніж у 2024 р., і навіть дещо вище рівня 2023 р. Отже, обігові кошти підприємства почали повертатися в оборот значно повільніше. Практично один оборот тривав майже цілий рік, що може свідчити про надмірне «заморожування» ресурсів у запасах, дебіторській заборгованості або інших елементах оборотних активів.

Коефіцієнт закріплення у 2025 р. також погіршився: він зріс з 0,49 грн/грн у 2024 р. до 0,95 грн/грн у 2025 р. Це означає, що для формування 1 грн чистої виручки підприємству знову потрібно було майже 1 грн обігових коштів. Така динаміка свідчить про зростання капіталомісткості реалізації та менш раціональне використання оборотного капіталу.

У цілому за 2023–2025 рр. чиста виручка зросла на 76,5 %, а середньорічна вартість обігових коштів – на 78,4 %. Близькість цих темпів свідчить, що зростання виручки відбувалося переважно за рахунок збільшення обсягу залучених обігових коштів, а не за рахунок підвищення інтенсивності їх використання. Це підтверджується тим, що коефіцієнт оборотності у 2025 р. порівняно з 2023 р. знизився, а тривалість обороту та коефіцієнт закріплення дещо зросли.

Отже, найефективнішим для підприємства був 2024 р., коли спостерігалось зростання виручки, прискорення оборотності, скорочення тривалості одного обороту та зниження потреби в обігових коштах на одиницю реалізованої продукції. Натомість у 2025 р. ситуація істотно погіршилася: виручка зменшилася, обсяг обігових коштів зріс, оборотність уповільнилася, а тривалість одного обороту майже повернулася до рівня 2023 р. Це свідчить про необхідність оптимізації запасів, прискорення розрахунків із покупцями та забезпечення раціональнішого співвідношення між обсягом обігових коштів і величиною отриманої виручки.

Аналіз ефективності персоналу підприємства виступає важливою складовою оцінки діяльності підприємства, оскільки дає змогу оцінити кадровий потенціал і його вплив на результативність виробничо-господарської діяльності. Основним показником, що характеризує ефективність використання персоналу є продуктивність праці. Її динаміка наведена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка продуктивності праці на ТОВ «Ланжерон
Бревері» за період з 2022-2025 рр.

Показники	2022	2023	2024	2025	Відхилення
-----------	------	------	------	------	------------

					2022р до 2023р.		2024р. до 2023 р.		2025р. до 2024р.		2025р. до 2022р.	
					грн.	%	грн.	%	грн.	%	грн.	%
Чиста виручка від РП, тис. грн.	691,7	1021,2	2088,4	1802,1	330	47,6	1067	104,5	-286,3	-13,7	1110	60,5
Середньооблікова чисельність робітників, осіб	2	2	3	3	0,00	0,00	1,00	50,00	0,00	0,00	1,00	0,00
Середньорічна ПП 1 робітника, тис. грн.	345,9	510,6	696,1	600,7	164,75	47,64	185,53	36,34	-95,43	-13,71	254,85	3,69
Середньогодинна ПП 1 робітника, грн	210,18	312,45	407,80	324,16	102,27	48,66	95,34	30,51	-83,63	-20,51	113,98	4,23
Середня тривалість 1 роб. дню, год.	6,63	6,54	6,52	7,10	-0,10	-1,48	-0,02	-0,32	0,58	8,97	0,46	7,01

Джерело: складено автором на підставі звітності підприємства

За результатами аналізу показників використання персоналу ТОВ «Ланжерон Бревері» можна зробити висновок, що у 2022–2025 рр. підприємство загалом демонструвало зростання результативності праці, хоча динаміка була нерівномірною. Найбільш позитивні зміни спостерігалися у 2023–2024 рр., тоді як у 2025 р. відбулося зниження продуктивності порівняно з попереднім роком.

Чиста виручка від реалізації продукції зросла з 691,7 тис. грн у 2022 р. до 1802,1 тис. грн у 2025 р., тобто на 1110 тис. грн, або на 160,5 %. Це свідчить про суттєве розширення масштабів діяльності підприємства. Найбільше зростання було зафіксовано у 2024 р., коли виручка збільшилася на 1067 тис. грн, або на 104,5 % порівняно з 2023 р. Водночас у 2025 р. вона скоротилася на 286,3 тис. грн, або на 13,7 %, що вказує на певне зменшення обсягів реалізації після різкого підйому попереднього року.

Середньооблікова чисельність робітників у 2022–2023 рр. залишалася незмінною і становила 2 особи. У 2024 р. вона зросла до 3 осіб, тобто на 50 %, і збереглася на цьому рівні у 2025 р. Отже, підприємство дещо розширило трудовий потенціал, однак чисельність персоналу залишається дуже незначною, що є характерним для малого підприємства з компактною організаційною структурою.

Середньорічна продуктивність праці одного робітника зросла з 345,9 тис. грн у 2022 р. до 510,6 тис. грн у 2023 р. та досягла максимального значення у 2024 р. – 696,1 тис. грн. Приріст у 2023 р. становив 47,64 %, а у 2024 р. – 36,34 %. Така динаміка свідчить про підвищення ефективності використання трудових ресурсів, оскільки виручка зростала достатньо інтенсивно відносно чисельності персоналу.

У 2025 р. середньорічна продуктивність праці знизилася до 600,7 тис. грн на одного робітника, тобто на 13,71 % порівняно з 2024 р. Основною причиною стало скорочення чистої виручки за незмінної чисельності працівників. Водночас порівняно з 2022 р. продуктивність праці залишалася значно вищою – на 254,85 тис. грн, або на 73,69 %. Отже, попри погіршення у 2025 р., загальна динаміка за період є позитивною.

Середньогодинна продуктивність праці також зростала до 2024 р.: з 210,18 грн у 2022 р. до 312,45 грн у 2023 р. та 407,80 грн у 2024 р. Це означає, що кожна година праці забезпечувала дедалі більший обсяг чистої виручки. Приріст показника у 2023 р. становив 48,66 %, а у 2024 р. – 30,51 %, що підтверджує підвищення результативності використання робочого часу.

Однак у 2025 р. середньогодинна продуктивність знизилася до 324,16 грн, тобто на 20,51 % порівняно з 2024 р. Це падіння було більш відчутним, ніж скорочення середньорічної продуктивності, що може бути пов'язано не лише зі зменшенням виручки, а й зі збільшенням середньої тривалості робочого дня. Отже, у 2025 р. працівники працювали довше, але результативність кожної години праці зменшилася, що свідчить про погіршення ефективності використання робочого часу.

Наочно динаміку продуктивності праці можна побачити на рис. 2.1.

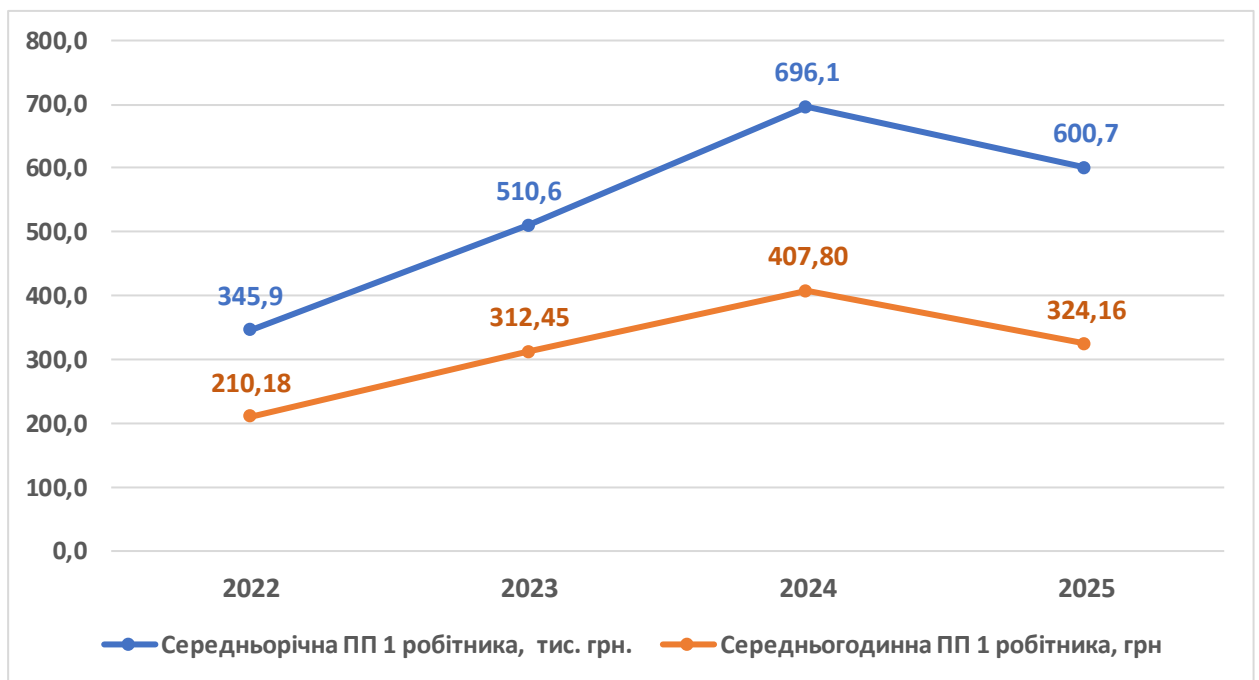

Рис. 2.1 – Динаміка середньорічної та середньогодинної продуктивності праці на підприємстві. Джерело: складено автором на підставі звітності підприємства

Середня тривалість одного робочого дня у 2022–2024 рр. незначно скорочувалася: з 6,63 год у 2022 р. до 6,54 год у 2023 р. та 6,52 год у 2024 р. Таке зменшення було несуттєвим і не мало критичного характеру. Проте у 2025 р. тривалість робочого дня зросла до 7,10 год, тобто на 0,58 год, або на 8,97 % порівняно з 2024 р. Порівняно з 2022 р. приріст становив 0,46 год, або 7,01 %. Це свідчить про збільшення використання робочого часу у 2025 р., однак воно не забезпечило відповідного зростання виручки.

Отже, у 2022–2024 рр. підприємство демонструвало позитивну динаміку ефективності використання персоналу: зростала чиста виручка, підвищувалася середньорічна та середньогодинна продуктивність праці. Найбільш успішним був 2024 р., коли підприємство досягло максимальних значень виручки та продуктивності, незважаючи на збільшення чисельності робітників. Це свідчить про ефективне залучення додаткового працівника та підвищення результативності трудових ресурсів.

Водночас у 2025 р. спостерігалось погіршення показників продуктивності праці. За незмінної чисельності персоналу чиста виручка скоротилася, середньорічна продуктивність одного робітника зменшилася на 13,71 %, а середньогодинна – на 20,51 %. При цьому середня тривалість робочого дня зросла, що свідчить про зниження результативності використання робочого часу.

У цілому трудові ресурси ТОВ «Ланжерон Бревері» використовуються досить результативно, оскільки за 2022–2025 рр. виручка зросла на 160,5 %, а середньорічна продуктивність праці одного робітника – на 73,69 %. Проте негативна динаміка 2025 р. вказує на потребу в оптимізації організації праці, раціональнішому використанні робочого часу, посиленні збутової активності та забезпеченні стабільнішого співвідношення між чисельністю персоналу, тривалістю робочого дня і обсягами реалізації продукції.

Таблиця 2.3 – Динаміка витрат на 1 грн реалізованої продукції на ТОВ «Ланжерон Бревері» за період з 2022-2025рр.

Показники	2022	2023	2024	2025	Відносна зміна, %			
					2023/ 2022	2024/ 2023	2025/ 2024	2025/ 2022
Чиста виручка від РП, тис. грн.	691,7	1021,2	2088,4	1802,1	47,6	104,5	-13,7	160,53
Повна собівартість продукції, тис. грн.	564,5	1330	1990,5	2170,4	135,6	49,7	9,0	284,48
Собівартість РП, тис. грн.	211,5	707,5	1187,1	1121,3	234,5	67,8	-5,5	430,17
Інші операційні витрати, тис. грн.	353	622,5	803,4	1049,1	76,3	29,1	30,6	197,20
Витрати на 1 грн РП	0,816	1,302	0,953	1,204	59,6	-26,8	26,4	47,58

Джерело: складено автором на підставі звітності підприємства

Співвідношення доходів і витрат ТОВ «Ланжерон Бревері» характеризує результативність основної діяльності підприємства, рівень витратомісткості реалізації продукції та здатність підприємства формувати позитивний фінансовий результат. Чиста виручка від реалізації продукції відображає обсяг доходу, отриманого від основної діяльності, тоді як повна собівартість,

собівартість реалізованої продукції та інші операційні витрати дають змогу оцінити, наскільки раціонально підприємство використовує ресурси у процесі виробництва та реалізації продукції. Особливе значення має показник витрат на 1 грн реалізованої продукції, оскільки він узагальнює співвідношення між витратами та доходами і дозволяє визначити, скільки витрат припадає на кожну гривню отриманої виручки. Розглянемо як формувалися витрати на 1 грн реалізованої продукції (див. табл. 2.3).

За результатами аналізу можна зробити висновок, що протягом 2022–2025 рр. чиста виручка від реалізації продукції ТОВ «Ланжерон Бревері» загалом зросла з 691,7 тис. грн до 1802,1 тис. грн, тобто на 160,53 %. Це свідчить про суттєве розширення масштабів діяльності підприємства. Найбільш інтенсивне зростання виручки спостерігалось у 2024 р., коли її обсяг збільшився порівняно з 2023 р. на 104,5 %. Водночас у 2025 р. позитивна динаміка не була збережена: чиста виручка скоротилася на 13,7 %, що може свідчити про зниження обсягів реалізації, зміну умов збуту або погіршення ринкової кон'юнктури.

Негативним моментом є те, що витрати підприємства зростали швидшими темпами, ніж виручка. Повна собівартість продукції збільшилася з 564,5 тис. грн у 2022 р. до 2170,4 тис. грн у 2025 р., тобто на 284,48 %. Особливо різке зростання відбулося у 2023 р., коли повна собівартість підвищилася на 135,6 %. У 2025 р., навіть за умов скорочення виручки, повна собівартість продовжувала зростати, що є негативною ознакою з погляду управління витратами.

Собівартість реалізованої продукції також мала загальну тенденцію до зростання: з 211,5 тис. грн у 2022 р. до 1121,3 тис. грн у 2025 р. Загальне збільшення становило 430,17 %, тобто показник зріс більш ніж у п'ять разів. Найбільший приріст був зафіксований у 2023 р. – 234,5 %. Лише у 2025 р. собівартість реалізованої продукції зменшилася на 5,5 %, однак цього було недостатньо для покращення загальної витратної ситуації.

Інші операційні витрати збільшилися з 353,0 тис. грн у 2022 р. до 1049,1 тис. грн у 2025 р., тобто на 197,20 %. Їхнє зростання спостерігалось протягом усього періоду, зокрема у 2025 р. – на 30,6 %. Це свідчить про посилення

операційного навантаження на підприємство. Особливо проблемним є те, що у 2025 р. інші операційні витрати зросли на фоні скорочення чистої виручки, що може вказувати на недостатню гнучкість витратної політики.

Показник витрат на 1 грн реалізованої продукції підтверджує нестабільність ефективності господарської діяльності. У 2022 р. він становив 0,816 грн, тобто виручка перевищувала витрати. У 2023 р. показник зріс до 1,302 грн, що свідчить про перевищення витрат над доходами та високий рівень витратомісткості діяльності. У 2024 р. ситуація покращилася: витрати на 1 грн реалізованої продукції зменшилися до 0,953 грн, оскільки виручка зростала швидше, ніж повна собівартість. Саме 2024 р. можна вважати найбільш ефективним за співвідношенням доходів і витрат.

Однак у 2025 р. витрати на 1 грн реалізованої продукції знову зросли до 1,204 грн, тобто витрати повторно перевищили отриману виручку. Основною причиною стало одночасне скорочення чистої виручки та подальше зростання повної собівартості, зокрема за рахунок інших операційних витрат. У результаті підприємство втратило позитивний ефект, досягнутий у 2024 р.

У цілому за 2022–2025 рр. ТОВ «Ланжерон Бревері» суттєво наростило обсяги реалізації продукції, однак ефективність господарської діяльності залишалася нестійкою. Чиста виручка зросла на 160,53 %, але повна собівартість збільшилася на 284,48 %, собівартість реалізованої продукції – на 430,17 %, а інші операційні витрати – на 197,20 %. Це свідчить про випереджальне зростання витрат порівняно з доходами.

Отже, найкращі результати підприємство мало у 2024 р., коли виручка різко зросла, а витрати на 1 грн реалізованої продукції знизилися. Натомість у 2023 та 2025 рр. витрати перевищували виручку, що свідчить про високий рівень витратомісткості діяльності. Подальше підвищення ефективності потребує посилення контролю за собівартістю продукції, оптимізації інших операційних витрат і забезпечення такого зростання виручки, яке перевищуватиме темпи збільшення витрат.

Таблиця 2.4 – Динаміка показників фінансової стійкості підприємства
ТОВ «Ланжерон Бревері» за період з 2022-2025рр.

Показники	2022	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення, д.од.		
					2023/2022	2024/2023	/2025/2024
Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,07	-0,05	0,01	-0,06	-0,13	0,07	-0,07
Коефіцієнт фінансової залежності	13,48	-18,48	84,31	-16,40	-31,96	102,79	-100,71
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,07	-0,05	0,01	-0,06	-0,13	0,07	-0,07
Коефіцієнт співвідношення коштів позикових та власних	12,48	-19,48	83,31	-17,40	-31,96	102,79	-100,71
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,35	0,35	0,44	0,67	0,00	0,10	0,23
Рентабельність власного капіталу	49,35	-73,94	-712,54	112,14	-123,30	-638,60	824,68

Джерело: складено автором на підставі звітності підприємства

За даними таблиці доцільно провести аналіз фінансової стійкості ТОВ «Ланжерон Бревері», оскільки наведені показники характеризують структуру джерел фінансування, рівень залежності від позикового капіталу, достатність власних ресурсів і здатність підприємства забезпечувати діяльність за рахунок внутрішніх джерел. Для малого підприємства такий аналіз є особливо важливим, адже обмежений власний капітал і висока залежність від зовнішнього фінансування можуть швидко погіршити платоспроможність та підвищити фінансові ризики.

За результатами аналізу можна зробити висновок, що фінансова стійкість ТОВ «Ланжерон Бревері» у 2022–2025 рр. була нестабільною та загалом незадовільною. Коефіцієнт автономії у 2022 р. становив лише 0,07, що свідчило про дуже низьку частку власного капіталу у структурі джерел фінансування. У 2023 р. він знизився до від’ємного значення -0,05, у 2024 р. дещо покращився до 0,01, але у 2025 р. знову став від’ємним – -0,06. Це означає, що підприємство не мало стабільної власної фінансової бази та значною мірою залежало від залучених коштів.

Коефіцієнт концентрації власного капіталу повторював динаміку коефіцієнта автономії, що підтверджує недостатність власного капіталу та нестійку структуру фінансування. Від’ємні значення у 2023 та 2025 рр. свідчать про дефіцит власних джерел і погіршення фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт фінансової залежності також мав нестабільну динаміку. У 2022 р. він становив 13,48, що вже свідчило про надмірну залежність від зовнішнього фінансування. У 2023 р. показник набув від’ємного значення через від’ємний власний капітал. У 2024 р. він різко зріс до 84,31, що означає критично високу залежність підприємства від залучених джерел навіть за формально додатного власного капіталу. У 2025 р. показник знову став від’ємним, що пов’язано з повторним переходом власного капіталу у від’ємну площину.

Аналогічну ситуацію демонструє коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів. У 2022 р. на 1 грн власного капіталу припадало 12,48 грн позикових коштів, що є дуже високим рівнем фінансового ризику. У 2024 р. цей показник зріс до 83,31, а у 2023 та 2025 рр. мав від’ємні значення через дефіцит власного капіталу. Отже, підприємство протягом усього періоду було надмірно залежним від позикових джерел.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу мав позитивну динаміку: з 0,35 у 2022–2023 рр. до 0,44 у 2024 р. та 0,67 у 2025 р. Формально це свідчить про збільшення частки власного капіталу, яка перебуває у мобільній формі. Водночас таку тенденцію слід оцінювати обережно, оскільки за умов від’ємного або майже нульового власного капіталу цей показник втрачає повноцінний економічний зміст і не компенсує низький рівень автономії.

Рентабельність власного капіталу характеризувалася різкими коливаннями. У 2022 р. вона становила 49,35 %, у 2023 р. знизилася до -73,94 %, а у 2024 р. погіршилася до -712,54 %. У 2025 р. показник зріс до 112,14 %, однак це покращення не можна трактувати однозначно позитивно, оскільки за умов від’ємного власного капіталу високі або різко змінні значення можуть бути наслідком особливостей розрахунку, а не реального фінансового оздоровлення.

Отже, фінансовий стан ТОВ «Ланжерон Бревері» за показниками фінансової стійкості є ризиковим. Підприємство має дуже низьку частку власного капіталу, а в окремі роки – його від’ємне значення. Найбільш проблемними були 2023 та 2025 рр., коли коефіцієнти автономії і концентрації власного капіталу набували від’ємних значень. У 2024 р. спостерігалось лише формальне покращення, оскільки власний капітал став додатним, але його частка залишалася критично малою, що зумовило надзвичайно високий рівень фінансової залежності.

За результатами аналізу основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Ланжерон Бревері» за 2022–2025 рр. (наведеного у табл. 25) можна зробити висновок, що підприємство розвивалося нестабільно. Окремі показники свідчать про розширення масштабів діяльності, зростання виручки, підвищення продуктивності праці та покращення фондівіддачі, однак фінансовий результат залишався нестійким, а в окремі роки підприємство отримувало збитки. Це вказує на наявність проблем у співвідношенні доходів і витрат, а також на недостатню стабільність ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.

Чиста виручка від реалізації продукції у 2022–2025 рр. загалом зросла з 691,7 тис. грн до 1802,1 тис. грн. Загальне збільшення становило 1110,4 тис. грн, або 160,53 %. Це свідчить про суттєве розширення обсягів реалізації продукції підприємства. Найбільш активне зростання виручки спостерігалось у 2024 р., коли її обсяг збільшився порівняно з 2023 р. на 1067 тис. грн, або на 104,5 %. Тобто у 2024 р. підприємству вдалося більш ніж удвічі наростити обсяги реалізації. Водночас у 2025 р. виручка скоротилася на 286 тис. грн, або на 13,7 %, що свідчить про певне погіршення ринкової активності порівняно з попереднім роком.

Таблиця 2.5 – Динаміка основних техніко-економічних показників підприємства ТОВ «Ланжерон Бревері» за період з 2022-2025рр.

Показники	2022	2023	2024	2025	Відхилення 2023р. до 2022 р.		Відхилення 2024р. до 2023 р.		Відхилення 2025р. до 2024 р.		Відхилення 2025р. до 2022 р.	
					грн.	%	грн.	%	грн.	%	грн.	%
Чиста виручка від РП, тис. грн.	691,7	1021,2	2088,4	1802,1	330	47,6	1067	104,5	-286	-13,7	1110,4	160,53
Собівартість РП, тис. грн.	211,5	707,5	1187,1	1121,3	496	234,5	480	67,8	-66	-5,5	909,8	430,17
Валовий прибуток, тис. грн.	127,2	-308,8	97,9	-227,3	-436	-342,8	407	-131,7	-325	-332,2	-354,5	-278,69
Чистий прибуток/збиток, тис. грн.	110,6	-308,8	97,9	-227,3	-419	-379,2	407	-131,7	-325	-332,2	-337,9	-305,52
Середньорічна вартість ОВФ, тис. грн.	1073,8	1773,2	1543,4	1292,3	699	65,1	-230	-13,0	-251	-16,3	219	20,35
Середньооблікова чисельність робітників, ос.	2	2	3	3	0	0,0	1	50,0	0	0,0	1,0	50,00
Середньорічна вартість обігових коштів, тис. грн	678,7	960,7	1024,9	1713,9	282	41,5	64	6,7	689	67,2	1035,2	152,52
Продуктивність праці, тис. грн/особу	345,85	510,60	696,13	600,70	165	47,6	186	36,3	-95	-13,7	254,9	73,69
Фондовіддача, грн./грн.	0,64	0,58	1,35	1,39	-0,07	-10,6	0,78	135,0	0,04	3,1	0,8	116,48
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	1,02	1,06	2,04	1,05	0,04	4,3	0,97	91,7	-0,99	-48,4	0,03	3,17
Рентабельність продажу, %	16,0	-30,2	4,7	-12,6	-46	-289,1	34,9	-115,5	-17,3	-369,1	-28,6	-178,88

Собівартість реалізованої продукції зростала значно швидшими темпами, ніж виручка. У 2022 р. вона становила 211,5 тис. грн, а у 2025 р. – вже 1121,3 тис. грн. Загальне зростання склало 909,8 тис. грн, або 430,17 %. Найбільше збільшення собівартості відбулося у 2023 р., коли вона зросла на 496 тис. грн, або на 234,5 %. У 2024 р. собівартість також збільшилася – на 480 тис. грн, або на 67,8 %. Лише у 2025 р. спостерігалось її зменшення на 66 тис. грн, або на 5,5 %. Однак це скорочення не забезпечило покращення фінансового результату, оскільки виручка у 2025 р. зменшилася більш відчутно.

Динаміка валового прибутку свідчить про нестабільність операційної ефективності підприємства. У 2022 р. валовий прибуток становив 127,2 тис. грн, у 2023 р. підприємство отримало валовий збиток у розмірі 308,8 тис. грн, у 2024 р. знову було сформовано валовий прибуток у сумі 97,9 тис. грн, а у 2025 р. знову зафіксовано валовий збиток – 227,3 тис. грн. Отже, протягом аналізованого періоду підприємство не мало стійкої здатності формувати позитивний результат від реалізації продукції. Загалом у 2025 р. порівняно з 2022 р. валовий фінансовий результат погіршився на 354,5 тис. грн, або на 278,69 %.

Аналогічну динаміку демонструє чистий прибуток/збиток. У 2022 р. підприємство отримало чистий прибуток у розмірі 110,6 тис. грн, у 2023 р. – збиток 308,8 тис. грн, у 2024 р. – прибуток 97,9 тис. грн, а у 2025 р. – збиток 227,3 тис. грн. Це свідчить про нестабільність кінцевого фінансового результату. Найгірша ситуація спостерігалася у 2023 р., коли чистий фінансовий результат погіршився на 419 тис. грн порівняно з 2022 р. У 2024 р. відбулося покращення на 407 тис. грн, однак у 2025 р. підприємство знову повернулося до збитковості. У цілому за 2022–2025 рр. чистий фінансовий результат погіршився на 337,9 тис. грн, або на 305,52 %.

Середньорічна вартість основних виробничих фондів у 2022 р. становила 1073,8 тис. грн, у 2023 р. зросла до 1773,2 тис. грн, після чого поступово зменшувалася: до 1543,4 тис. грн у 2024 р. та 1292,3 тис. грн у 2025

р. Загалом за період показник збільшився на 219 тис. грн, або на 20,35 %. Це свідчить про певне розширення матеріально-технічної бази порівняно з 2022 р., однак після 2023 р. спостерігається скорочення середньорічної вартості основних фондів. Така динаміка може бути пов'язана з амортизацією, вибуттям частини фондів або відсутністю значних інвестицій в оновлення основних засобів.

Середньооблікова чисельність робітників протягом 2022–2023 рр. залишалася незмінною і становила 2 особи. У 2024 р. вона збільшилася до 3 осіб і залишилася на цьому рівні у 2025 р. Отже, загальне збільшення чисельності персоналу за період становило 1 особу, або 50 %. Така динаміка свідчить про незначне розширення трудового потенціалу підприємства, проте загалом чисельність персоналу залишається дуже малою, що є характерним для малого підприємства.

Середньорічна вартість обігових коштів протягом аналізованого періоду зросла з 678,7 тис. грн у 2022 р. до 1713,9 тис. грн у 2025 р. Загальне збільшення становило 1035,2 тис. грн, або 152,52 %. Особливо суттєве зростання спостерігалось у 2025 р., коли середньорічна вартість обігових коштів збільшилася на 689 тис. грн, або на 67,2 % порівняно з 2024 р. Це свідчить про значне нарощування ресурсів, залучених у поточну діяльність. Водночас таке збільшення не супроводжувалося зростанням виручки у 2025 р., що вказує на зниження ефективності використання оборотного капіталу.

Продуктивність праці у 2022–2025 рр. загалом зросла з 345,85 тис. грн/особу до 600,70 тис. грн/особу. Загальний приріст становив 254,9 тис. грн/особу, або 73,69 %. Найбільш високого рівня продуктивність праці досягла у 2024 р. – 696,13 тис. грн/особу. Це було пов'язано зі значним зростанням виручки, яке перевищило темпи збільшення чисельності персоналу. Проте у 2025 р. продуктивність праці знизилася на 95 тис. грн/особу, або на 13,7 %, що пояснюється скороченням чистої виручки за незмінної чисельності працівників.

Позитивною є динаміка фондівіддачі. У 2022 р. вона становила 0,64 грн/грн, у 2023 р. дещо знизилася до 0,58 грн/грн, однак у 2024 р. різко зросла до 1,35 грн/грн, а у 2025 р. – до 1,39 грн/грн. Загальне збільшення фондівіддачі за 2022–2025 рр. становило 0,8 грн/грн, або 116,48 %. Це означає, що кожна гривня основних виробничих фондів у 2025 р. забезпечувала значно більший обсяг чистої виручки, ніж у 2022 р. Зростання фондівіддачі свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів, особливо у 2024–2025 рр.

Коефіцієнт оборотності обігових коштів мав нестабільну динаміку. У 2022 р. він становив 1,02 обороту, у 2023 р. зріс до 1,06 обороту, а у 2024 р. досяг найвищого значення – 2,04 обороту. Це свідчить про значне прискорення обороту обігових коштів у 2024 р. Проте у 2025 р. показник знизився до 1,05 обороту, тобто на 48,4 % порівняно з 2024 р. Таким чином, у 2025 р. підприємство фактично втратило позитивний ефект прискорення оборотності, досягнутий у попередньому році. За весь період коефіцієнт оборотності зріс лише на 0,03 обороту, або на 3,17 %, що свідчить про відсутність сталого покращення ефективності використання обігових коштів.

Рентабельність продажу є одним із найбільш проблемних показників. У 2022 р. вона становила 16,0 %, що свідчило про прибутковість реалізації продукції. У 2023 р. показник знизився до -30,2 %, тобто підприємство стало збитковим за результатами продажу. У 2024 р. рентабельність продажу знову стала додатною і становила 4,7 %, однак її рівень був значно нижчим, ніж у 2022 р. У 2025 р. показник знову набув від'ємного значення – -12,6 %. Загальне зниження рентабельності продажу за період становило 28,6 в. п., або 178,88 %. Це свідчить про погіршення здатності підприємства перетворювати виручку на прибуток.

Отже, загальна динаміка діяльності ТОВ «Ланжерон Бревері» за 2022–2025 рр. є суперечливою. З одного боку, підприємство суттєво наростило чисту виручку, підвищило продуктивність праці, збільшило фондівіддачу та розширило обсяг ресурсів, залучених у діяльність. З іншого боку, собівартість

реалізованої продукції зростала значно швидшими темпами, ніж виручка, що призвело до погіршення валового та чистого фінансового результату. Особливо проблемними були 2023 та 2025 рр., коли підприємство отримувало збитки та мало від'ємну рентабельність продажу.

Найбільш сприятливим роком за більшістю показників можна вважати 2024 р. Саме в цьому році підприємство досягло максимального обсягу чистої виручки, найвищої продуктивності праці, найкращого коефіцієнта оборотності обігових коштів і повернулося до прибуткової діяльності. Проте у 2025 р. позитивна тенденція не була збережена: виручка зменшилася, чистий фінансовий результат знову став від'ємним, рентабельність продажу погіршилася, а оборотність обігових коштів різко сповільнилася.

2.3. Аналіз ефективності використання основних фондів на ТОВ

«Ланжерон Бревері»

Аналіз основних засобів підприємства розпочнемо з характеристики їх стану.

Таблиця 2.6 – Аналіз стану основних засобів підприємства

ТОВ «Ланжерон Бревері»

Показники	2023 рік				2024 рік				2025 рік			
	На поч. року	На кін. року	Відхилення		На поч. року	На кін. року	Відхилення		На поч. року	На кін. року	Відхилення	
			грн.	%			грн.	%			грн.	%
Початкова вартість ОЗ, тис. грн.	2101,8	2252,1	150,3	7,2	2 252	2508,1	256	11,4	2508,1	2 633	125,3	95,0
Знос, тис. грн.	149,3	657,3	508	340,3	657,3	1015,2	357,9	54,5	1 015	1541,7	526,5	141,9
Залишкова вартість ОЗ, тис. грн.	1952,5	1593,9	-358,6	-18,4	1593,9	1492,9	-101	-6,3	1492,9	1091,7	-401,2	63,1
Коефіцієнт придатності	0,93	0,71	-0,22	-23,81	0,71	0,60	-0,11	-15,90	0,60	0,41	-0,18	59,65
Коефіцієнт зносу	0,07	0,29	0,22	310,87	0,29	0,40	0,11	38,69	0,40	0,59	0,18	134,64

Джерело: складено автором на підставі звітності підприємства

Оцінка стану основних фондів дає змогу визначити рівень їх зношеності, придатності до подальшого використання та потребу в оновленні чи модернізації. Для підприємства це має важливе значення, адже технічний стан основних фондів безпосередньо впливає на виробничі можливості, якість продукції, рівень витрат і загальну ефективність господарської діяльності. Для аналізу складемо аналітичну таблицю 2.6.

За даними таблиці можна зробити висновок, що у 2023–2025 рр. стан основних засобів підприємства поступово погіршувався, незважаючи на збільшення їх початкової вартості. Це свідчить про те, що підприємство певною мірою здійснювало поповнення або дооцінку основних засобів, однак темпи накопичення зносу були значно вищими, ніж темпи оновлення матеріально-технічної бази.

У 2023 р. початкова вартість основних засобів зросла з 2101,8 тис. грн на початок року до 2252,1 тис. грн на кінець року, тобто на 150,3 тис. грн, або на 7,2 %. Це свідчить про певне збільшення обсягу основних засобів підприємства. Водночас знос за цей самий період зріс із 149,3 тис. грн до 657,3 тис. грн, тобто на 508,0 тис. грн. Темпи приросту зносу значно перевищували приріст початкової вартості, що негативно вплинуло на залишкову вартість основних засобів. Вона зменшилася з 1952,5 тис. грн до 1593,9 тис. грн, тобто на 358,6 тис. грн, або на 18,4 %. Отже, вже у 2023 р. спостерігалось погіршення технічного стану основних засобів.

У 2024 р. початкова вартість основних засобів продовжила зростати: з 2252,0 тис. грн на початок року до 2508,1 тис. грн на кінець року. Приріст становив 256,0 тис. грн, або 11,4 %. Це є позитивним моментом, оскільки свідчить про подальше збільшення вартості майнової бази підприємства. Проте знос також збільшився – з 657,3 тис. грн до 1015,2 тис. грн, тобто на 357,9 тис. грн, або на 54,5 %. Унаслідок цього залишкова вартість основних засобів зменшилася з 1593,9 тис. грн до 1492,9 тис. грн, тобто на 101,0 тис. грн, або на 6,3 %. Таким чином, у 2024 р. підприємство частково нарощувало

основні засоби, однак цього було недостатньо для компенсації їх фізичного та морального старіння.

У 2025 р. негативна тенденція посилилася. Початкова вартість основних засобів зросла з 2508,1 тис. грн до 2633,0 тис. грн, тобто на 125,3 тис. грн. За змістом таблиці це свідчить про подальше, але вже менш інтенсивне збільшення основних засобів. Водночас у графі відносного відхилення, ймовірно, є технічна неточність: приріст 125,3 тис. грн від бази 2508,1 тис. грн становить приблизно 5,0 %, а не 95,0 %. Це важливо врахувати під час остаточного оформлення таблиці.

Найбільш проблемною у 2025 р. є динаміка зносу. Його сума збільшилася з 1015,2 тис. грн до 1541,7 тис. грн, тобто на 526,5 тис. грн. Це найбільше абсолютне зростання зносу за аналізований період. У результаті залишкова вартість основних засобів зменшилася з 1492,9 тис. грн до 1091,7 тис. грн, тобто на 401,2 тис. грн. Отже, у 2025 р. підприємство втратило значну частину вартості основних засобів, яка реально відображає їх придатність до подальшого використання у господарській діяльності.

Особливо показовою є динаміка коефіцієнта придатності. У 2023 р. він зменшився з 0,93 до 0,71, у 2024 р. – з 0,71 до 0,60, а у 2025 р. – з 0,60 до 0,41. Це означає, що частка придатної до використання вартості основних засобів постійно скорочувалася. Якщо на початок 2023 р. придатними залишалися 93 % вартості основних засобів, то на кінець 2025 р. – лише 41 %. Така динаміка є негативною, оскільки свідчить про поступове старіння матеріально-технічної бази підприємства та зниження її виробничого потенціалу.

Коефіцієнт зносу, навпаки, стабільно зростає. У 2023 р. він збільшився з 0,07 до 0,29, у 2024 р. – з 0,29 до 0,40, а у 2025 р. – з 0,40 до 0,59. Це означає, що рівень зношеності основних засобів за три роки суттєво підвищився. На початок 2023 р. зношеність становила лише 7 %, тоді як на кінець 2025 р. – уже 59 %. Такий рівень зносу є досить високим і свідчить про необхідність оновлення основних засобів, модернізації обладнання або заміни найбільш зношених елементів виробничої бази. У цілому таблиця показує, що

підприємство збільшувало початкову вартість основних засобів у кожному з аналізованих років, однак це збільшення не забезпечило покращення їх технічного стану. Навпаки, залишкова вартість основних засобів щорічно зменшувалася, коефіцієнт придатності знижувався, а коефіцієнт зносу зростав. Це свідчить про те, що процес оновлення основних засобів був недостатнім порівняно з темпами їх зношення.

Отже, стан основних засобів підприємства у 2023–2025 рр. можна оцінити як такий, що має тенденцію до погіршення. Основною проблемою є прискорене накопичення зносу та скорочення залишкової вартості основних засобів. Для забезпечення стабільної виробничо-господарської діяльності підприємству доцільно активізувати політику оновлення основних засобів, здійснити технічну модернізацію обладнання, посилити контроль за рівнем зношеності та сформувавши план поступового відновлення матеріально-технічної бази.

Аналіз руху основних фондів дозволяє оцінити інтенсивність їх оновлення, вибуття та приросту, а також визначити, чи забезпечує підприємство своєчасне відновлення матеріально-технічної бази. Такий аналіз дає змогу встановити, наскільки зміни у складі основних фондів відповідають потребам виробничо-господарської діяльності та чи створюють вони передумови для підвищення ефективності роботи підприємства.

Таблиця 2.7 – Динаміка показників руху основних засобів на підприємстві ТОВ «Ланжерон Бревері»

Показники	2023	2024	2025	Відносне відхилення, %		
				2024/2023	2025/2024	2025/2023
Введено ОФ	173,2	410,9	129,4	137,24	-68,51	-25,29
Виведено ОФ	-22,9	-154,9	-4,1	576,42	-97,35	-82,10
Коефіцієнт оновлення	0,1087	0,2752	0,1185	153,29	-56,93	9,08
Коефіцієнт вибуття	0,0117	0,0972	0,0027	728,60	-97,17	-76,58
Коефіцієнт інтенсивності вибуття	0,1322	0,3770	0,0317	185,12	-91,60	-76,04

Джерело: складено автором на підставі звітності підприємства

За результатами аналізу руху основних фондів підприємства у 2023–2025 рр. можна зробити висновок, що динаміка їх оновлення та вибуття була нестабільною. Найбільш активний рух основних фондів спостерігався у 2024 р., тоді як у 2025 р. інтенсивність як введення, так і вибуття суттєво знизилася.

У 2023 р. обсяг введених основних фондів становив 173,2 тис. грн. У 2024 р. цей показник зріс до 410,9 тис. грн, тобто на 137,24 %. Це свідчить про активізацію процесу оновлення матеріально-технічної бази підприємства у 2024 р. Ймовірно, у цей період підприємство здійснювало додаткове придбання, модернізацію або введення в експлуатацію нових об'єктів основних фондів. Однак у 2025 р. обсяг введених основних фондів скоротився до 129,4 тис. грн, що на 68,51 % менше, ніж у 2024 р. У порівнянні з 2023 р. зменшення становило 25,29 %. Отже, після активного оновлення у 2024 р. у 2025 р. підприємство значно знизило інвестиційну активність щодо основних фондів.

Обсяг виведених основних фондів також мав нерівномірну динаміку. У 2023 р. було виведено основних фондів на суму 22,9 тис. грн, у 2024 р. – на 154,9 тис. грн, що на 576,42 % більше, ніж у попередньому році. Таке різке збільшення вибуття може свідчити про списання застарілих, фізично зношених або економічно недоцільних для подальшого використання об'єктів. У 2025 р. обсяг вибуття різко скоротився до 4,1 тис. грн, тобто на 97,35 % порівняно з 2024 р. і на 82,10 % порівняно з 2023 р. Це означає, що у 2025 р. процес виведення основних фондів практично був мінімальним.

Коефіцієнт оновлення у 2023 р. становив 0,1087, тобто частка нововведених основних фондів у їх загальній вартості була відносно невеликою. У 2024 р. цей показник зріс до 0,2752, або на 153,29 %, що підтверджує активізацію процесу оновлення основних фондів. Це є позитивною тенденцією, оскільки збільшення коефіцієнта оновлення свідчить про посилення процесу відтворення матеріально-технічної бази. Проте у 2025 р. коефіцієнт оновлення знизився до 0,1185, тобто на 56,93 % порівняно з 2024

р. Незважаючи на це, порівняно з 2023 р. він залишався вищим на 9,08 %, що свідчить про незначне загальне покращення за трирічний період.

Коефіцієнт вибуття у 2023 р. становив 0,0117, що свідчить про дуже низьку частку основних фондів, які були виведені з експлуатації. У 2024 р. показник зріс до 0,0972, тобто на 728,60 %. Така динаміка свідчить про суттєве зростання інтенсивності вибуття основних фондів, що могло бути пов'язано з очищенням активів від застарілих або неефективних об'єктів. У 2025 р. коефіцієнт вибуття різко зменшився до 0,0027, або на 97,17 % порівняно з 2024 р. У порівнянні з 2023 р. він також був нижчим на 76,58 %. Це вказує на майже повне припинення процесу вибуття основних фондів у 2025 р.

Коефіцієнт інтенсивності вибуття також підтверджує зазначену тенденцію. У 2023 р. він становив 0,1322, у 2024 р. зріс до 0,3770, тобто на 185,12 %, а у 2025 р. знизився до 0,0317, або на 91,60 % порівняно з 2024 р. і на 76,04 % порівняно з 2023 р. Це означає, що у 2024 р. вибуття основних фондів було досить активним відносно їх введення, тоді як у 2025 р. воно стало мінімальним. Іншими словами, у 2025 р. підприємство майже не списувало і не виводило основні фонди, але водночас і темпи їх оновлення суттєво знизилися.

У цілому можна зробити висновок, що 2024 р. був найбільш активним роком за рухом основних фондів підприємства. Саме в цей період спостерігалось найбільше введення нових основних фондів, найвищий коефіцієнт оновлення, а також найбільший обсяг вибуття. Така ситуація може свідчити про часткове оновлення матеріально-технічної бази, коли підприємство одночасно вводило нові об'єкти та виводило з експлуатації застарілі або непотрібні.

У 2025 р. рух основних фондів значно сповільнився. Обсяг введення скоротився, вибуття стало мінімальним, коефіцієнти оновлення, вибуття та інтенсивності вибуття суттєво знизилися. Це може свідчити про зменшення інвестиційної активності підприємства щодо оновлення основних фондів або про завершення основного етапу їх оновлення у попередньому році.

Отже, динаміка руху основних фондів ТОВ «Ланжерон Бревері» свідчить про нестабільний характер їх відтворення. Позитивним є те, що у 2024 р. підприємство активізувало процес оновлення основних фондів, однак у 2025 р. ця тенденція не була продовжена. Для забезпечення стабільного розвитку підприємству доцільно підтримувати більш рівномірну політику оновлення основних фондів, своєчасно виводити з експлуатації застарілі об'єкти та забезпечувати достатній рівень інвестицій у матеріально-технічну базу.

Динаміка показників ефективності використання основних засобів підприємства наведена у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Динаміка показників ефективності використання основних фондів підприємства ТОВ «Ланжерон Бревері»

Показники	2023	2024	2025	Відхилення 2025 р. до 2023 р.	
				Абс.	Відн.
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	1773,2	1543,4	1292,3	-480,9	-27,1
Доходи від реалізації (товарів, робіт, послуг), тис. грн	1021,2	2088,4	1802,1	780,9	76,5
Фондовіддача, грн.	0,576	1,353	1,394	0,8	142,1
Фондомісткість, грн.	1,736	0,739	0,717	-1,02	-58,7
Фондорентабельність, %	-17,4	6,3	-17,6	-0,17	-1,0

Джерело: складено автором на підставі звітності підприємства

За результатами аналізу показників ефективності використання основних засобів ТОВ «Ланжерон Бревері» у 2023–2025 рр. можна зробити висновок, що підприємство загалом підвищило віддачу основних засобів, хоча їх середньорічна вартість протягом аналізованого періоду скорочувалася. Це свідчить про те, що підприємство отримувало більший обсяг доходу від реалізації за меншої вартості основних засобів, тобто інтенсивність їх використання зростає.

Середньорічна вартість основних засобів зменшилася з 1773,2 тис. грн у 2023 р. до 1292,3 тис. грн у 2025 р. Абсолютне скорочення становило 480,9 тис. грн, або 27,1 %. Така динаміка може свідчити про зменшення вартості матеріально-технічної бази підприємства внаслідок амортизації, вибуття окремих об'єктів або недостатнього оновлення основних засобів. З одного боку, це може позитивно впливати на окремі показники ефективності, зокрема фондівдачу, однак з іншого – створює ризики поступового зниження виробничого потенціалу підприємства.

Доходи від реалізації товарів, робіт і послуг, навпаки, зросли з 1021,2 тис. грн у 2023 р. до 1802,1 тис. грн у 2025 р. Приріст становив 780,9 тис. грн, або 76,5 %. Найбільший обсяг доходу був отриманий у 2024 р. – 2088,4 тис. грн, після чого у 2025 р. відбулося певне зниження. Проте навіть за умов скорочення доходу у 2025 р. порівняно з 2024 р. його рівень залишався значно вищим, ніж у 2023 р. Це свідчить про загальне розширення масштабів реалізації продукції підприємства за аналізований період.

Позитивною є динаміка фондівдачі. У 2023 р. вона становила 0,576 грн, у 2024 р. зросла до 1,353 грн, а у 2025 р. – до 1,394 грн. Загальний приріст фондівдачі за 2023–2025 рр. становив 0,8 грн, або 142,1 %. Це означає, що якщо у 2023 р. кожна гривня основних засобів забезпечувала лише 0,576 грн доходу від реалізації, то у 2025 р. – вже 1,394 грн. Отже, підприємство стало значно ефективніше використовувати основні засоби для формування доходу.

Фондомісткість, яка є оберненим показником до фондівдачі, мала позитивну тенденцію до зниження. У 2023 р. вона становила 1,736 грн, у 2024 р. зменшилася до 0,739 грн, а у 2025 р. – до 0,717 грн. Загальне скорочення становило 1,02 грн, або 58,7 %. Це означає, що для отримання 1 грн доходу підприємству у 2025 р. потрібно було значно менше основних засобів, ніж у 2023 р. Така динаміка свідчить про зниження капіталомісткості реалізації та більш раціональне використання наявної матеріально-технічної бази.

Водночас фондорентабельність мала нестабільну динаміку. У 2023 р. вона становила 10,3 %, у 2024 р. знизилася до від'ємного значення -17,4 %, а у

2025 р. зросла до 6,3 %. Незважаючи на покращення у 2025 р. порівняно з 2024 р., показник залишився нижчим, ніж у 2023 р. Загальне зниження фондорентабельності за 2023–2025 рр. становило 3,96 в. п., або 38,4 %. Це свідчить про те, що зростання фондівіддачі не супроводжувалося відповідним підвищенням прибутковості використання основних засобів.

Отже, за аналізований період підприємство підвищило ефективність використання основних засобів з позиції формування доходу: фондівіддача зросла, а фондомісткість зменшилася. Найбільш позитивною є тенденція до збільшення обсягу реалізації за одночасного скорочення середньорічної вартості основних засобів. Проте зниження фондорентабельності свідчить про проблеми з прибутковістю діяльності, тобто основні засоби використовувалися активніше, але не забезпечували достатнього приросту фінансового результату. Тому підприємству доцільно не лише підтримувати високий рівень фондівіддачі, а й посилити контроль за витратами, прибутковістю реалізації та оновленням основних засобів.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ТОВ «ЛАНЖЕРОН БРЕВЕРІ»

3.1. Підвищення ефективності використання основних фондів за рахунок заміни клампових з'єднань (CLAMP)

З огляду на результати проведеного аналізу технічного стану та ефективності використання основних фондів ТОВ «Ланжерон Бревері», а також у результаті консультування з фахівцями підприємства, одним із доцільних практичних заходів є заміна клампових з'єднань CLAMP у виробничій системі пивоварні. Необхідність такого заходу зумовлена тим, що клампові з'єднання є важливими елементами пивоварного обладнання, які забезпечують герметичність, санітарність, швидке з'єднання та роз'єднання трубопроводів, шлангів, ємностей, насосів, фільтрів, теплообмінників, ЦКТ та іншого технологічного обладнання. Саме через ці елементи здійснюється переміщення суслу, пива, мийних розчинів та інших рідин у процесі виробництва, тому їхній технічний стан безпосередньо впливає на стабільність, безпечність і ефективність виробничого процесу.

Доцільність заміни клампових з'єднань для ТОВ «Ланжерон Бревері» посилюється тим, що проведений аналіз стану основних засобів показав зростання рівня їх зносу та зниження коефіцієнта придатності. Це свідчить про поступове старіння матеріально-технічної бази підприємства та потребу в її оновленні або частковій модернізації. Оскільки підприємство є малим за масштабами діяльності, повна заміна значної частини виробничого обладнання може бути фінансово складною. У такій ситуації більш раціональним рішенням є поетапне оновлення окремих елементів основних фондів, які мають суттєвий вплив на виробничий процес. Клампові з'єднання належать саме до таких елементів, оскільки від їхньої справності залежить

герметичність технологічної системи, якість санітарної обробки обладнання та безперервність виробництва.

Зношені клампові з'єднання спричиняють низку виробничих проблем. Насамперед це ризик протікань під час перекачування продукту або мийних розчинів, що призводить до втрат сировини, напівфабрикатів чи готової продукції. Для пивоварні навіть незначні втрати сусла або пива мають економічне значення, оскільки вони збільшують фактичну собівартість продукції та зменшують обсяг реалізованого товару. Крім того, порушення герметичності може створювати ризики мікробіологічного забруднення продукції, що є особливо небезпечним для виробництва пива, де важливе значення мають чистота обладнання, стабільність технологічного процесу та дотримання санітарних вимог.

Важливо також враховувати, що клампові з'єднання є елементами, які часто розбираються та збираються під час миття, дезінфекції, переналаштування ліній або обслуговування обладнання. Якщо ці з'єднання зношені, деформовані або мають пошкоджені ущільнення, це ускладнює проведення санітарної обробки, збільшує тривалість підготовчих і допоміжних операцій, а також підвищує ймовірність простоїв. Отже, їх заміна дасть змогу скоротити час на технічне обслуговування обладнання, підвищити зручність експлуатації виробничої системи та зменшити ризик аварійних зупинок.

Доцільність цього заходу підтверджується також тим, що у діяльності підприємства спостерігалось випереджальне зростання витрат порівняно з доходами. За таких умов будь-які технічні рішення, спрямовані на скорочення непродуктивних витрат, мають важливе значення. Негерметичні або зношені клампові з'єднання можуть збільшувати витрати через втрати продукту, додаткове миття, повторне обслуговування, простої та потребу в частих дрібних ремонтах. Їх заміна дозволить зменшити такі витрати та підвищити контрольованість виробничого процесу.

Крім економічного ефекту, заміна клампових з'єднань має важливе технологічне й санітарне значення. У пивоварінні якість продукції значною мірою залежить від чистоти обладнання та відсутності стороннього забруднення. Нові клампові з'єднання з якісними ущільнювачами полегшують проведення СІР-мийки, знижують ризик накопичення залишків продукту у важкодоступних місцях і сприяють дотриманню належного санітарного стану виробництва. Це особливо важливо для пивоварні, оскільки порушення санітарного режиму може призвести до погіршення смакових властивостей продукції, втрати партії або зниження довіри споживачів.

Заміна клампових з'єднань також має організаційне значення. Справні та стандартизовані з'єднання спрощують роботу персоналу, скорочують час на монтаж, демонтаж і переналаштування обладнання, зменшують залежність від аварійних ремонтів і підвищують передбачуваність виробничого процесу. Для малого підприємства з обмеженою чисельністю працівників це особливо важливо, оскільки кожна затримка або технічна несправність може суттєво впливати на загальну результативність діяльності.

Запропонований захід потребує капітальних витрат. Оцінками спеціалістів вартість такого технічного оновлення становить близько 90 тис. грн.

Таблиця 3.1 – Калькуляція витрат на заміну клампових з'єднань (CLAMP) для пивоварні ТОВ «Ланжерон Бревері»

Елемент	Кількість замін, од	Орієнтовна ціна, грн	Вартість, грн.
Клампове з'єднання у зборі DN25–DN50	65	350	22750
Прокладки, запасні ущільнення	100	75	7500
Хомут / додаткові комплектуючі	70	200	14000
Приварювання / монтаж одного вузла	65	650	42250
Разом	-	-	86500

Джерело: складено автором

За інформацією фахівців підприємства у 2025 році зростання собівартості від втрати сусла та пива за рахунок негерметичних з'єднань становило близько 3,5%, що у вартісному виразі дорівнює:

$$\text{Втрати}_{\text{сoб}} = C/\text{тб}_{2025} \div (1,035) = 1121,3 \div 1,035 = 37,9 \text{ (тис. грн.)}$$

Крім того за цей період керівництво підприємство змушено було тричі звертатися до сервісних підприємств для усунення течії у колінах з'єднань. Витрати на ці послуги обійшлися підприємству 25,2 тис. грн. Таким чином загальне збільшення витрат у 2025 становило 63,1 тис. грн.:

$$\text{Втрати}_{\text{заг}2025} = 37,9 + 25,2 = 63,1 \text{ (тис. грн.)}$$

У разі заміни клампових з'єднань скорочення цих витрат призведе до приросту прибутку.

Термін окупності заходу становитиме 1,37 року:

$$T_1 = \frac{K_{\text{заг}}}{\Delta\P_{\text{заг}}} = \frac{86,5}{63,1} = 1,37 \text{ (року)}$$

Загальні результати заходу наведемо у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 - Результати заходу щодо ефективності використання основних фондів за рахунок заміни клампових з'єднань (CLAMP)

Показник	2025	За умов заходу	Зміна
Чиста виручка від РП, тис. грн.	1802,1	1802,1	0,0
Чистий прибуток/збиток, тис. грн.	-227,3	-164,2	63,1
Середньорічна вартість ОВФ, тис. грн.	1292,3	1335,6	43,3
Термін окупності, роки	-	1,37	1,4
Коефіцієнт придатності	0,41	0,43	0,02
Коефіцієнт інтенсивності вибуття	0,0317	0,0191	-0,0126
Фондовіддача, грн/грн	1,39	1,35	-0,045
Фондорентабельність, %	-17,6	-12,3	5,3

Джерело: складено автором

За результатами оцінки впливу запропонованого заходу – заміни клампових з'єднань CLAMP – можна зробити висновок, що його реалізація матиме переважно позитивний вплив на технічний стан основних фондів та фінансовий результат ТОВ «Ланжерон Бревері». При цьому захід не передбачає прямого збільшення обсягів реалізації продукції, оскільки чиста

виручка залишається незмінною і становить 1802,1 тис. грн. Отже, очікуваний ефект формується не за рахунок зростання доходів, а переважно через скорочення витрат, зменшення втрат, підвищення надійності обладнання та покращення технічного стану виробничої системи.

Найбільш суттєвим позитивним результатом є зменшення чистого збитку підприємства. У 2025 р. чистий фінансовий результат становив -227,3 тис. грн, тоді як за умов реалізації заходу очікується його покращення до -164,2 тис. грн. Абсолютне покращення становить 63,1 тис. грн. Це свідчить про те, що заміна клампових з'єднань може дати економічний ефект за рахунок зниження непродуктивних витрат, пов'язаних із протіканнями, простоями, додатковими ремонтами, втратами продукції та ускладненням санітарної обробки обладнання. Хоча підприємство все ще залишається збитковим, розмір збитку суттєво скорочується, що є позитивною тенденцією.

Середньорічна вартість основних виробничих фондів зростає з 1292,3 тис. грн до 1335,6 тис. грн, тобто на 43,3 тис. грн. Це збільшення є наслідком інвестування коштів у часткове оновлення виробничої системи. Водночас таке зростання не є надмірним, а тому захід можна вважати відносно доступним для малого підприємства. Він не потребує повної заміни обладнання, але дозволяє покращити стан важливих технологічних елементів, від яких залежить герметичність і стабільність виробничого процесу.

Позитивним є також розрахований термін окупності заходу, який становить 1,37 року, або приблизно 1,4 року. Такий період окупності можна вважати прийнятним, оскільки вкладені кошти повертаються менш ніж за півтора року. Для малого підприємства це є важливим аргументом на користь реалізації заходу, адже він не створює довгострокового фінансового навантаження і водночас забезпечує помітний економічний ефект.

Коефіцієнт придатності основних фондів підвищується з 0,41 до 0,43, тобто на 0,02. Хоча зміна є незначною, вона має позитивне значення, оскільки свідчить про часткове покращення технічного стану основних засобів. Заміна клампових з'єднань не оновлює всю матеріально-технічну базу підприємства,

однак сприяє підвищенню придатності окремих елементів обладнання до ефективного використання.

Коефіцієнт інтенсивності вибуття знижується з 0,0317 до 0,0191, тобто на 0,0126. Це означає, що після реалізації заходу потреба у вибутті або списанні елементів основних фондів зменшується. Така динаміка є позитивною, оскільки свідчить про можливість продовження строку корисного використання виробничого обладнання та зменшення потреби у його передчасній заміні.

Водночас фондovіддача дещо знижується: з 1,39 грн/грн до 1,35 грн/грн, тобто на 0,045 грн/грн. Це пояснюється тим, що чиста виручка залишається незмінною, а середньорічна вартість основних фондів зростає внаслідок додаткових вкладень. Таке зниження не слід оцінювати як суттєво негативне, оскільки воно є технічним наслідком збільшення вартості основних засобів. При цьому захід має позитивний вплив на фінансовий результат і технічний стан обладнання.

Фондорентабельність покращується з -17,6 % до -12,3 %, тобто на 5,3 в. п. Це є важливим позитивним результатом, оскільки свідчить про зменшення збитковості використання основних фондів. Незважаючи на те, що показник залишається від'ємним, його динаміка є сприятливою: основні фонди починають використовуватися результативніше з погляду формування фінансового результату.

Отже, реалізація заходу із заміни клампових з'єднань CLAMP є економічно доцільною для ТОВ «Ланжерон Бревері». Захід не збільшує обсяг чистої виручки, однак дозволяє скоротити збиток на 63,1 тис. грн, покращити коефіцієнт придатності основних фондів, знизити інтенсивність вибуття та підвищити фондорентабельність. Незначне зниження фондovіддачі пояснюється збільшенням вартості основних фондів і не нівелює загального позитивного ефекту. Термін окупності 1,37 року підтверджує практичну доцільність запропонованого заходу та можливість його реалізації в межах фінансових можливостей малого підприємства.

3.2. Підвищення ефективності використання основних фондів за рахунок заключення довгострокових угод з HoReCa-сегментом

Укладання довгострокових угод із закладами громадського харчування типу кафе-бар дозволить підприємству сформувати більш стабільний канал реалізації продукції, підвищити завантаженість виробничих потужностей і покращити ефективність використання основних фондів. На відміну від разових продажів або нестабільних замовлень, довгострокові договори з HoReCa-сегментом створюють передумови для прогнозованого виробництва, регулярного грошового потоку та більш рівномірного використання обладнання.

Для ТОВ «Ланжерон Бревері» такий захід є особливо актуальним з огляду на результати проведеного аналізу. Було встановлено, що у 2025 р. підприємство мало скорочення чистої виручки порівняно з 2024 р., нестабільну прибутковість, зниження ефективності використання обігових коштів та недостатньо стійку фондорентабельність. Це свідчить про те, що підприємству необхідно не лише підтримувати технічний стан основних фондів, а й забезпечувати їх стабільне виробниче завантаження. Саме довгострокові угоди із закладами громадського харчування можуть стати одним із практичних інструментів досягнення цієї мети.

Співпраця з кафе та барами є логічною для крафтової пивоварні, оскільки такі заклади безпосередньо працюють із кінцевими споживачами та можуть формувати попит на локальний продукт. Якщо продукція ТОВ «Ланжерон Бревері» буде представлена у меню кількох закладів на постійній основі, це дозволить підприємству розширити аудиторію покупців без відкриття власних точок продажу. Для малого підприємства це є важливою перевагою, оскільки розвиток власної роздрібної мережі потребує значних витрат на оренду, персонал, обладнання, рекламу та адміністрування.

Довгострокові угоди з закладами громадського харчування можуть забезпечити підприємству регулярний додатковий попит. Навіть якщо кожен заклад реалізовуватиме відносно невеликі обсяги продукції, сукупний ефект

може бути істотним: це дозволить збільшити завантаженість обладнання та краще використовувати виробничий потенціал підприємства.

З погляду ефективності використання основних фондів такий захід може позитивно вплинути на фондівдачу. Якщо підприємство збільшить обсяг реалізації без суттєвого нарощування вартості основних засобів, то на кожну гривню основних фондів припадатиме більший обсяг доходу. Відповідно, фондомісткість продукції може знизитися, оскільки для отримання 1 грн виручки буде потрібно менше основних засобів. Крім того, за умови контролю витрат і зростання прибутку можливе покращення фондорентабельності.

Важливою перевагою довгострокових угод є можливість краще планувати виробничий процес. Підприємство зможе прогнозувати обсяги варіння, закупівлю сировини, завантаження обладнання, використання тари та логістику. Це зменшує ризик хаотичного виробництва, надлишкових запасів або, навпаки, нестачі продукції для виконання замовлень. Для пивоварні, де важливими є технологічні цикли, строки дозрівання, зберігання та якість продукції, така прогнозованість має велике значення.

Крім економічного ефекту, співпраця з кафе та барами має маркетингове значення. Заклади громадського харчування можуть виконувати роль майданчиків для просування локального крафтового пива. Якщо споживач спробує продукцію у кафе або барі й буде задоволений її якістю, це може стимулювати повторний попит, рекомендації та впізнаваність бренду. Для локальної пивоварні це особливо важливо, оскільки присутність у відомих закладах міста підвищує довіру до виробника та формує імідж якісного місцевого продукту.

Окремою перевагою є можливість диференціації асортименту. Для закладів громадського харчування ТОВ «Ланжерон Бревері» може пропонувати окремі сорти, сезонні позиції або спеціальні партії пива. Це дозволить підприємству гнучкіше реагувати на вподобання споживачів, тестувати нові продукти та визначати найбільш прибуткові позиції асортименту. Для кафе та барів це також вигідно, оскільки вони отримують

можливість пропонувати гостям не стандартний масовий продукт, а локальне крафтове пиво з регіональною ідентичністю.

Разом із тим укладання довгострокових угод із закладами громадського харчування потребуватиме певних витрат і організаційної підготовки. Підприємству необхідно буде забезпечити стабільну якість продукції, своєчасну доставку, наявність достатньої кількості тари, можливість швидкого реагування на замовлення та повернення кегів. Також можуть виникати витрати на логістику, маркетингову підтримку, дегустації, обслуговування обладнання для розливу, надання знижок або відстрочки платежів.

Для зниження ризиків доцільно не укладати одразу максимальну кількість угод, а реалізувати захід поетапно. На першому етапі можна обрати 7 закладів із найбільш відповідною цільовою аудиторією, стабільною відвідуваністю та зацікавленістю у локальному продукті. Після оцінки результатів співпраці – обсягів продажу, регулярності замовлень, своєчасності оплат і відгуків споживачів – кількість партнерів можна поступово збільшити до 10–12 закладів. Такий підхід дозволить уникнути надмірного навантаження на виробництво, логістику та обігові кошти.

Доцільно також передбачити у договорах чіткі умови співпраці: мінімальний обсяг замовлення, графік поставок, порядок повернення тари, відповідальність за пошкодження кегів, строки оплати, вимоги до зберігання продукції, умови заміни або повернення товару. Це дозволить підприємству зменшити ризик фінансових втрат і забезпечити керованість збутового каналу.

Можливі переваги для закладів громадського харчування також є вагомими. Вони отримують можливість розширити асортимент за рахунок локального крафтового пива, запропонувати гостям унікальний продукт, підкреслити підтримку місцевого виробника та відрізнитися від конкурентів. Крім того, коротке логістичне плече між виробником і закладом сприяє свіжості продукції, швидшому постачанню та простішій комунікації з постачальником.

Для розрахунку для 7 закладів громадського харчування доцільно прийняти помірний сценарій при якому кожен заклад реалізує в середньому 100 л пива на місяць. Загальний додатковий обсяг реалізації становитиме:

$$7 \text{ закладів} \times 100 \text{ л} = 700 \text{ л на місяць}$$

Приємності одного кеги у 30 л додатковий обсяг реалізації становитиме приблизно 24 кеги.

Для безперервної роботи потрібно мати не лише кеги, які перебувають у закладах, а й запас тари на виробництві та в обороті. Тому доцільно передбачити приблизно 36 кеги: 24 кегів для поточного місячного постачання та близько 12 кегів резерву. За відкритими пропозиціями, 30-літрові пивні кеги з нержавіючої сталі в Україні на Prom.ua коштують орієнтовно 2000–2600 грн за одиницю залежно від обсягу замовлення та постачальника. Визначимо додаткові витрати на придбання кегів:

$$K_{\text{кег}} = 36 \times 2300 \div 1000 = 82,8 \text{ (тис. грн)}$$

Таблиця 3.3 – Одноразові витрати без урахування кегів

Стаття витрат	Орієнтовна сума, тис. грн
Юридичний супровід оформлення договорів із 7 закладами	7,0
Підготовка комерційних пропозицій, специфікацій, документів якості	5,0
Стартова маркетингова підтримка: дегустації, меню, наліпки, інформаційні матеріали	21,0
Налаштування системи замовлень, графіка постачання, обліку тари	5,0
Можливі витрати на введення продукції в меню / стартові домовленості із закладами	21,0
Разом одноразові витрати без кегів	59,0

Джерело: складено автором

Підприємство не має вільних власних коштів на реалізацію заходу. Для покриття витрат пропонуємо підприємству отримати «Легкий овердрафт» від UKRSIBBANK на умовах: 14,9% річних плюс 0,2% щомісячна комісія банку. У розрахунку на рік переплата за кредит становитиме 12,7 тис. грн.

Разом одноразові витрати на впровадження заходів з урахуванням овердрафту становитиме :

$$K_{\text{заг}} = 59 + 82,5 + 12,7 = 154,2 \text{ (тис. грн)}$$

За умов продажу 700л на місяць та за умов оптової ціни за 1 л – 54 грн., річна виручка від додаткової реалізації буде складати:

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{заг}} = 100 \times 7 \times 12 \times 54 \div 1000 = 453,6 \text{ (тис. грн)}$$

При цьому приріст прибутку за рахунок економії на постійних витратах буде становити 305,5 тис. грн.

Таким чином термін окупності капітальних вкладень становитиме 0,5 року:

$$T = \Delta K / \Delta \Pi = 154,2 / 305,5 = 0,5 \text{ (року)}$$

Таблиця 3.2 - Результати заходу щодо підвищення ефективності використання основних фондів за рахунок заключення довгострокових угод з HoReCa-сегментом

Показник	2025	За умов заходу	Зміна
Чиста виручка від РП, тис. грн.	1802,1	2255,7	453,6
Чистий прибуток/збиток, тис. грн.	-227,3	78,2	305,5
Додаткові капітальні вкладення, тис. грн.	-	154,2	154,2
Середньорічна вартість ОВФ, тис. грн.	1292,3	1333,6	41,3
Термін окупності, роки		0,5	0,5
Коефіцієнт придатності	0,41	0,43	0,02
Коефіцієнт інтенсивності вибуття	0,0317	0,0193	-0,0123
Фондовіддача, грн/грн	1,39	1,69	0,297
Фондорентабельність, %	-17,6	5,9	23,5

Джерело: складено автором

За результатами оцінки впливу запропонованого заходу можна зробити висновок, що укладання довгострокових угод із 7 закладами громадського харчування є економічно доцільним для ТОВ «Ланжерон Бревєрі». Запропонований захід забезпечує не лише зростання обсягів реалізації, а й суттєве покращення фінансового результату та показників ефективності використання основних фондів.

Чиста виручка від реалізації продукції за умов реалізації заходу зросте з 1802,1 тис. грн до 2255,7 тис. грн. Абсолютний приріст становитиме 453,6 тис. грн. Це свідчить про те, що співпраця із закладами громадського харчування дозволить підприємству розширити канали збуту, збільшити обсяги продажу та забезпечити краще завантаження виробничих потужностей. Для підприємства, яке у 2025 р. мало зниження виручки порівняно з попереднім роком, такий результат є особливо важливим.

Найбільш суттєвим позитивним результатом є покращення чистого фінансового результату. У 2025 р. підприємство мало збиток у розмірі 227,3 тис. грн, тоді як за умов реалізації заходу очікується отримання чистого прибутку в сумі 78,2 тис. грн. Загальне покращення становить 305,5 тис. грн. Отже, запропонований захід дозволяє не лише зменшити збитковість, а й вивести підприємство на прибутковий рівень діяльності.

Додаткові капітальні вкладення для реалізації заходу становлять 154,2 тис. грн. До їх складу можуть входити витрати на організацію співпраці із закладами, стартову маркетингову підтримку, підготовку тари та додаткове придбання кегів. При цьому середньорічна вартість основних виробничих фондів зростає з 1292,3 тис. грн до 1333,6 тис. грн, тобто на 41,3 тис. грн. Таке збільшення є помірним і не створює надмірного навантаження на підприємство.

Позитивним є короткий термін окупності заходу – 0,5 року. Це означає, що вкладені кошти можуть окупитися приблизно за пів року. Такий строк є прийнятним і свідчить про високу практичну доцільність запропонованого заходу, оскільки підприємство досить швидко зможе компенсувати понесені витрати за рахунок отриманого економічного ефекту.

Коефіцієнт придатності основних фондів зростає з 0,41 до 0,43, тобто на 0,02. Хоча зміна є незначною, вона має позитивне значення, оскільки свідчить про часткове покращення технічного стану основних засобів. Це може бути пов'язано з оновленням окремих елементів матеріально-технічної бази,

зокрема тари або допоміжного обладнання, необхідного для організації регулярних поставок.

Коефіцієнт інтенсивності вибуття зменшується з 0,0317 до 0,0193, тобто на 0,0123. Така динаміка є позитивною, оскільки свідчить про зниження інтенсивності вибуття основних фондів. Це означає, що реалізація заходу сприятиме більш стабільному використанню наявної матеріально-технічної бази та зменшенню потреби у списанні або заміні окремих об'єктів.

Фондовіддача зростає з 1,39 грн/грн до 1,69 грн/грн, тобто на 0,297 грн/грн. Це означає, що кожна гривня основних виробничих фондів після реалізації заходу забезпечуватиме більший обсяг чистої виручки. Зростання фондовіддачі є одним із ключових позитивних результатів, оскільки воно підтверджує підвищення ефективності використання основних фондів підприємства.

Особливо важливою є зміна фондорентабельності. У 2025 р. цей показник мав від'ємне значення – -17,6 %, що свідчило про збитковість використання основних фондів. За умов реалізації заходу фондорентабельність зростає до 5,9 %, тобто покращується на 23,5 в. п. Це означає, що основні фонди починають забезпечувати позитивний фінансовий результат, а їх використання стає прибутковим.

Отже, запропонований захід є економічно обґрунтованим і доцільним для ТОВ «Ланжерон Бревері». Його реалізація дозволить збільшити чисту виручку на 453,6 тис. грн, покращити фінансовий результат на 305,5 тис. грн, перейти від збитку до прибутку, підвищити фондовіддачу та забезпечити додатну фондорентабельність. Короткий термін окупності у 0,5 року підтверджує ефективність заходу та доцільність його впровадження для підвищення результативності використання основних фондів підприємства.

ВИСНОВКИ

Основні фонди малого підприємства слід розглядати не лише як сукупність матеріальних активів, а як основу його виробничого, фінансового та конкурентного потенціалу. Для малого бізнесу їх значення є особливо високим, оскільки обмежена кількість обладнання, приміщень або технічних засобів безпосередньо впливає на безперервність діяльності, собівартість продукції, обсяг реалізації та здатність підприємства до розвитку. Водночас поняття «основні фонди» доцільно використовувати як ширшу економічну категорію, тоді як «основні засоби» виступають її нормативно-обліковим відображенням.

Таким чином, ефективність використання основних фондів залежить від їх технічного стану, структури, рівня оновлення, інтенсивності завантаження та здатності забезпечувати приріст доходу і прибутку. Оцінювання має здійснюватися не за одним показником, а за системою взаємопов'язаних коефіцієнтів, які характеризують забезпеченість, стан, рух, фондівіддачу, фондомісткість і рентабельність основних засобів. Для малого підприємства особливо важливо поєднувати дані фінансової звітності з операційною інформацією, оскільки саме це дозволяє виявити реальні причини неефективного використання основних фондів.

Сучасна система оцінювання та обліку основних засобів базується на поєднанні національних стандартів, податкових норм і міжнародних підходів, які визначають правила визнання, оцінки, амортизації, переоцінки та зменшення корисності активів. Водночас облікові стандарти не формують повної методики аналізу ефективності використання основних фондів, а лише створюють інформаційну базу для такого аналізу. Тому підприємство має доповнювати бухгалтерський облік внутрішньою системою економічного оцінювання, що дає змогу визначити реальну результативність використання основних засобів у господарській діяльності.

ТОВ «Ланжерон Бревері» є малим локальним виробничим підприємством, діяльність якого зосереджена на виробництві пива та розвитку одеського крафтового пивоваріння. Компанія має компактну організаційну структуру, обмежену чисельність персоналу, локальну географію збуту та асортимент, орієнтований переважно на класичні й доступні для споживача стилі пива. Наявність виробничої бази, ліцензій та споживчої присутності підтверджує реальне функціонування підприємства, однак обмежена публічна інформаційна активність свідчить про потребу в посиленні ринкового позиціонування та комунікації бренду.

У 2022–2025 рр. господарська діяльність ТОВ «Ланжерон Бревері» характеризувалася нестабільною динамікою: підприємство наростило чисту виручку, продуктивність праці та фондівіддачу, однак не змогло забезпечити стійку прибутковість. Найбільш результативним був 2024 р., коли спостерігалось зростання виручки, прискорення оборотності обігових коштів і повернення до прибуткової діяльності. Водночас у 2025 р. відбулося погіршення ключових показників: скоротилася виручка, знизилася продуктивність праці, сповільнилася оборотність обігових коштів, а підприємство знову отримало збиток, що свідчить про необхідність посилення контролю за витратами, збутом і використанням ресурсів.

Аналіз основних фондів показав, що їх технічний стан у 2023–2025 рр. поступово погіршувався: зростала сума зносу, знижувалася залишкова вартість і скорочувався коефіцієнт придатності. Водночас підприємство підвищило фондівіддачу та знизило фондомісткість, тобто основні засоби стали активніше використовуватися для формування доходу. Проте нестабільна фондорентабельність свідчить, що зростання інтенсивності використання основних фондів не супроводжувалося стабільним покращенням фінансового результату, тому підприємству необхідно поєднувати оновлення матеріально-технічної бази з контролем витрат і розширенням збуту.

Заміна клампових з'єднань CLAMP є доцільним техніко-економічним заходом для ТОВ «Ланжерон Бревері», оскільки спрямована на покращення технічного стану основних фондів, підвищення герметичності обладнання та зменшення втрат продукції. Реалізація заходу дозволить скоротити чистий збиток на 63,1 тис. грн, підвищити коефіцієнт придатності основних фондів і покращити фондорентабельність, хоча фондівіддача дещо знизиться через збільшення вартості основних засобів. Термін окупності 1,37 року підтверджує практичну прийнятність заходу для малого підприємства.

Укладання довгострокових угод із 7 закладами громадського харчування є економічно обґрунтованим напрямом підвищення ефективності використання основних фондів ТОВ «Ланжерон Бревері». За умов реалізації заходу чиста виручка може зрости на 453,6 тис. грн, чистий фінансовий результат покращиться на 305,5 тис. грн, а підприємство перейде від збитку до прибутку. Додатково очікується зростання фондівіддачі до 1,69 грн/грн і фондорентабельності до 5,9 %, що свідчить про більш результативне завантаження виробничих потужностей та підвищення прибутковості використання основних фондів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. IFRS for SMEs Accounting Standard. Third edition. London : IFRS Foundation, 2025. URL: текст стандарту
2. Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження щодо капітальних інвестицій / Державна служба статистики України. Київ, 2019. 15 с. URL: https://ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2019/340/340.pdf (дата звернення: 05.05.2026).
3. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 05.05.2026).
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // База даних «Законодавство України». Дата звернення: 05.05.2026. URL: офіційний текст
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14> (дата звернення: 05.05.2026).
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16). Основні засоби : стандарт; IASB від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_014 (дата звернення: 05.05.2026).
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». Офіційний переклад // вебсайт Міністерства фінансів України. 2018. Дата звернення: 05.05.2026. URL: текст стандарту
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів». Офіційний переклад // вебсайт Міністерства фінансів України. 2018. Дата звернення: 05.05.2026. URL: текст стандарту
9. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України». Дата звернення: 05.05.2026. URL: офіційний текст

10. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів : наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561 // База даних «Законодавство України». Дата звернення: 05.05.2026. URL: офіційний текст

11. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів : наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0561201-03> (дата звернення: 05.05.2026).

12. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 // База даних «Законодавство України». Дата звернення: 05.05.2026. URL: офіційний текст

13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39 // База даних «Законодавство України». Дата звернення: 05.05.2026. URL: офіційний текст

14. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0161-00> (дата звернення: 05.05.2026).

15. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» : наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 № 817 // База даних «Законодавство України». Дата звернення: 05.05.2026. URL: офіційний текст

16. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 // База даних «Законодавство України». Дата звернення: 05.05.2026. URL: офіційний текст

17. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів

України від 27.04.2000 № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0288-00> (дата звернення: 05.05.2026).

18. Бай Л. Сучасні підходи до класифікації основних засобів підприємств. У: Матеріали науково-практичної конференції «Теоретичні та прикладні аспекти розвитку економіки» (м. Тернопіль, 18 травня 2011 року). Тернопіль : ТНТУ, 2011. С. 10–11. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/1118> (дата звернення: 05.05.2026).

19. Геращенко І. О., Стрижко О. А. Управління ефективністю використання основних засобів // Економіка і регіон = Economic and region. 2015. № 4 (53). С. 23–28. URL: опис статті

20. Державна служба статистики України. Фінансова звітність підприємств (річна) : набір відкритих даних. Data.gov.ua. Оновлено 07.04.2026. Дата звернення: 05.05.2026. URL: опис набору даних

21. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : КНЕУ, 2001. 528 с.

22. Економіка підприємства : структурно-логічний навч. посіб. / за ред. С. Ф. Покропивного. Київ : КНЕУ, 2001. 457 с. URL: <https://scanbooks.nung.edu.ua/node/3518> (дата звернення: 05.05.2026).

23. Касич А. О., Леуська С. М. Порівняльний аналіз визначення основних засобів за міжнародними та національними стандартами // Економіка і суспільство. 2018. Вип. 18. С. 915–919. doi: 10.32782/2524-0072/2018-18-127. URL: опис статті

24. Кузьмін Дм. Л. Основні засоби і основні фонди: порівняльний аспект // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. Вип. 2 (23). С. 148–155. URL: опис статті

25. Неміш Ю. В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях. Аграрна економіка. 2012. Т. 5, № 3–4. С. 181–187. URL: https://www.agrarianeconomy.lnup.edu.ua/images/docs/ae_2012_5_3-4/ae_2012_5_3-4_31.pdf (дата звернення: 05.05.2026).

26. Мордвінцева Т. В., Стулей К. О. Основні засоби підприємства: економічна сутність. Сталий розвиток економіки. 2013. № 2(19). С. 90–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_2_21 (дата звернення: 05.05.2026).
27. Лопатовська О. О., Нікольчук Ю. М., Бондарук С. Р. Основні засоби підприємства: методика аналізу та ефективність використання // Трансформаційна економіка. 2024. № 5 (05). С. 75–81. doi: 10.32782/2786-8141/2024-5-13. URL: опис статті
28. Лопатовська О. О., Нікольчук Ю. М., Бондарук С. Р. Основні засоби підприємства: методика аналізу та ефективність використання. Трансформаційна економіка. 2024. № 5(05). С. 75–81. DOI: 10.32782/2786-8141/2024-5-13. URL: <https://transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/67> (дата звернення: 05.05.2026).
29. Основні засоби // Державна служба статистики України : офіційний вебсайт. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/menu/menu_u/ekon/osnzas_u.htm (дата звернення: 05.05.2026). У відкритому доступі представлені переважно історичні випуски.
30. Ткаченко А. М., Задніпряна Т. С. Особливості визначення показників ефективності використання основних засобів підприємства. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2014. Т. 1, № 10. С. 51–55. DOI: 10.31498/2225-6407.10.2014.35352. URL: https://journals.urau.ua/tpa_pstu/article/view/35352 (дата звернення: 05.05.2026).
31. Тросянська К., Фелонюк О. Аналітичний огляд забезпеченості підприємств основними засобами. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. 2023. Т. 312, № 6(2). С. 119–123. DOI: 10.31891/2307-5740-2023-312-6(2)-22. URL: <https://herald.khmn.edu.ua/index.php/herald/article/view/813> (дата звернення: 05.05.2026).